

"PROLETAREC"
je delavski list
za
mislječe čitatelje.

PROLETAREC

Drugi najstarejši
jugoslovanski
socialistični list.

OFFICIAL ORGAN JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NO.—ST. 1178.

Registered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL., 10. APRILA (APRIL 10,) 1930

Published weekly at
3630 W. 26th St.

LETO—VOL. XXV.

NERESNOST DENARNIH POLITIKOV V RESNEM POLOŽAJU

SLABOTNI ODMEVI V KONGRESU ZA ODPOMOČ BREZPOSELNI

V volilni kampanji se kregajo radi lige narodov in prohibicije, — ekonomska vprašanja so prezrla

V kampanji za primarne volitve, v katerih se je odločilo, kateri kandidatje dobe uradni pečat republikanske in demokratske nominacije, so razni politiki obeh strank porabili stotine dolarjev samo v prizadevanjih, da dobe nominacijo. Vrilo se je nešteto shodov, listi so prinašali dan za dnem stotine kolon agitacijskega "materijala" v prilog različnim kandidatom, vrilo se je običajne podkupnine in indorsiranja — vse kakor ponavadi.

Najvažnejše vprašanje

Za primero naj navedemo dva glavna aspiranta v Illinoisu za republikansko nominacijo v zvezni senat. Eden je sedanjí senator Deneen, druga je članica kongresa milijonarka Ruth Hanna McCormick. Borila sta se drug proti drugemu — radi lige narodov! Torej o stvari, ki se državljanov v Illinoisu in v Zed. državah prav malo tiče, oziroma ne toliko, da bi bilo vredno dosti omenjati. Pa sta se kregala po različnih shodih dan za dnem, kajti Deneen hoče baje Zed. države privedi v Ligo narodov, Mrs. McCormick pa hoče to republiko obvarovati "nevarnih evropskih zvez".

Ljudje so poslušali in ploskali eni Deneenu, drugi McCormickovi, in ko so se vračali s shodov, niso vedeli ničesar kot to, da se gre za nekakšna zadnja vrata, skozi katera naj baje pridejo Zed. države v ligo narodov, kar pa se ne sme zgoditi, kajti to bi jih postavilo v nevarnost — v kakšno, o tem ni bil nihče posebno na jasnem.

Primarne volitve so minile, poraženi kandidatje so čestitali zmagovitim in jim obljubili svoje sodelovanje pri končnih volitvah, in zopet bomo čuli o ligi narodov in prohibiciji, a na probleme življenske važnosti pozabljajo.

Politika, ki je ljudstvu škodljiva

Zakaj se niso republikanski in demokratski kandidatje za nominacije v zvezni senat in v druge važne urade pečali z vprašanjem brezposelnosti? Enostavno zato ne, ker pripadajo kapitalističnim strankam in po premoženju ter mišljenju kapitalističnemu razredu in se jih take "malenkosti" kot je brezposelnost ne tičejo. Dokler bo delavstvo hotelo trpeti politiko, ki mu je v škodo, seveda ni pričakovati nič drugega kakor nadaljevanje tega norčevanja.

V senatu so sprejeli postavbo, ki zvišuje carine na življenske potrebščine \$70,000,000 na leto. Za toliko se bodo podražile življenske potrebščine in poleg tega še nekoliko več, ker hočejo patrijotični trustjani še nekaj odstotkov povrh poleg povečane profita, ki so si ga pridobili s povišanjem carin. Pravijo, da to protektira ameriške delavce pred "evropsko konkurenco" — toda čitani ste že v tem listu, kako isti trustjani, ki zahtevajo v tej deželi visoke carine, grade in kupujejo tovarne v inozemstvu, da okupirajo trg znotraj dotičnih dežel. Na ta način bodo tudi v njih lahko zahtevali "protektivne" carine — plača pa jim v vsakem slučaju ljudstvo.

Pomanjkanje med ljudstvom se večja

V vseh deželah, ki veljajo za velike zakladnice žita, se pritožujejo, da zaloge naraščajo. V tej priporočila Hooverjeva agrarna komisija, da naj farmarji pridelujejo manj — da bodo pridelke dražje prodali — milijone ljudi pa strada kruha in druge najpotrebnejše hrane.

V Angliji se je kruh po zaslugi mednarodnih žitnih špekulantov podražil, in družine brezposelnih ga bodo imele vsled tega še manj nego doslej.

V Anglijo se moko uvažja carine prosto, torej za podražitev kruha v teh časih prenapolnjenih žitnih zalog ni prav nobenega vzroka. Toda mar se špekulantje kaj ozirajo na družine, v katerih je glad stalen gost? Humanitetnih ozirov ne poznajo, pač pa samo profit.

Prizadevanja v prid militarizma

Dasi je vojna "za odpravo vojne" bila že davno končana, troši velika večina držav, vključivši Zedinjene države, največ svojih dohodkov za militarizem. Velike ladjedelnice, jeklarne, municijske tovarne itd. trošijo milijone dolarjev na leto v propagandi za "pripravljenost". To pomeni zanje večji profit.

Ves čas londonske konference, kakor v vsaki prejšnji, kriče ameriški džingoti, da nas hočejo evropski in azijski diplomatje ukiniti ter nas pripraviti v sprejem pogodbe, s katero se bi odvedali "obrambi". Zato razvijajo svoj program: "Mi ne čemo vojne, toda nanjo hočemo biti pripravljene, da se bomo lahko branili v slučaju napada." Taki propagandisti dobe — kar je dokazala prošla senatna preiskava, od municijskih in ladjedelniških družb stotine tisočake, ako seveda preprečijo sprejem pogodb, kakršne bi škodovala vojnim naročilom in zmanjšale nevarnost vojne.

Mar ni izhoda iz tega stanja? Je, in odpravljeno bo, kadar se ljudstva združijo v socialistični-delavski internacionali za program mednarodnega sodelovanja.

BREZPOSELNI ČAKAJO ZASLUŽKA

Na sliki je skupina delavcev v Chicagu, ki čaka plače pred mestno pisarno. Koncem marca je zapadlo mnogo snega, in tisoči so dobili delo, ki je trajalo od dva do šest dni. Sneg jim je bil "pravi blagoslov z neba", kakor je pisal neki list. Mnogim je bila plača za teh par dni dela prva, ki so jo dobili od prošle jeseni. V ostalem se v Chicagu brezposelnost še nič ne zmanjšuje.

Milijone dolarjev za nepotrebne politične službe

Republikanska in demokratska stranka si pomagata v agitaciji s plačnimi uradniki — toda plača jima jih država, okraj, občina, ali pa zvezna vlada. Tako se dogaja, da so v vseh političnih uradih neštete pozicije, ki so popolnoma nepotrebne prizadetemu uradu, toda potrebne so stranki. V Chicagu npr. je v šolskem odboru, odnosno sistemu, do tisoč služb, ki jih ima, ne poučuje, niti ne izvršuje kakega drugega koristnega dela. Davkoplachevalce stane tako razsipanje milijone dolarjev.

Fašistična milica postane del regularne armade

Mussolini po prihodu na vlado ni dosti zaupal regularni armadi, pa je za protitež organiziral fašistično milico, ki šteje sedaj okrog 300,000 mož. Fašistična vlada jo je gojila za na pol militaristično organizacijo, po novih odredbah pa postane še bolj del italijanske armade. S tem se armada toliko bolj pojača, ne da bi imela država kake večje dodatne stroške.

Fašistična milica v Italiji je precej pripomogla, da so v Jugoslaviji reorganizirali Sokola na način, da s časoma tudi postane del armade, oziroma je že postal veča redne vojske takaj po reorganizaciji.

**ALI ŽE
sodelujete,
da bo
prvomajska
številka,
ki izide k
petindvajsetletnici
"PROLETARCA",
uspešno
podvzetje?**

VELIKO ŠTEVILO SOTRUDNIKOV POSALO PRISPEVKE ZA JUBILEJNO ŠTEVILKO

Izšla bo v mnogo tisoč izvodih v treh delih

J. S. Z. je naročila 500 izvodov, klub št. 1 isto, klub v Clevelandu 300, v Collinwoodu 200 izvodov itd. Naročila je poslalo mnogo drugih klubov, društev in posameznikov

Kakor izgleda, bo imela jubilejna-prvomajska številka "Proletarca", ki izide koncem tega meseca, večjo cirkulacijo kot katerakoli druga posebna izdaja "Proletarca" od leta 1914 naprej.

V Chicagu sta jo naročila JSZ. in klub št. 1 vsaki 500 izvodov, kluba v Clevelandu in Collinwoodu prvi 300 in drugi 200 izvodov, mnoga društva in drugi klubi so jo naročili od 50 do sto iztisov vsaki, in naročila še vedno prihajajo.

Tudi oglasov je že mnogo poslanih, dasi ne še toliko, kot bi bilo pričakovati. Če obrtniki, trgovci in profesionalci, ki poslujejo z delavci, trošijo tako visoke vsote za oglase v raznih delavstvu neprijaznih listih, bi bilo nič več kot prav, če bi dali vsaj enkrat na leto oglaš. to posebno izdajo "Proletarca".

Zelo razveseljivo za list je dejstvo, da si je število svojih sotrudnikov ne le ohranilo, nego si pridobil tudi mnogo novih. Uredništvo je že sedaj v bojzani, da dohodki ne bodo dovoljevali izdati jubilejno številko v tolikem obsegu, da bi bilo v nji prostora za vse mnogoštevilne prispevke.

V nji bodo zastopani s članki in drugimi spisi Ivan Molek, Angelo Cerkvenik, Frank Petrich, Katka Zupančič, Ivan Vuk, Anton Slabe, Joško Oven, Frank Zaitz, Ivan Jontez, Anton Garden, Tone Kristan, Boris in Cvetko Kristan, John Olip itd.

Opise o zgodovini "Proletarca" in JSZ. bodo imeli v nji Ivan Molek, Frank Zaitz, John Petrich in cela vrsta drugih, ki smo jih deloma navedli v prejšnji številki.

V angleškem delu bodo imeli spise Norman Thomas, Algernon Lee, milwauški župan D. W. Hoan, Lillian Fichler, A. H. Kalish itd.

Od naših sotrudnikov bodo imeli članke in poročila v angleški prilogi Donald J. Lotrich, Amelia Shuler, Anton Garden, John Rak, Herman Rugel, John Kopach, Andrew Grum, F. S. Tauchar in več drugih.

Kartune so poslali Felix Rozina, John Mahnich ml. in John Zornik, razen njihovih pa bo imel list mnogo drugih slik.

Eamon de Valera v Ameriki

Po Zedinjenih državah potuje znani voditelj irskih republikancev Eamon de Valera. Njegov program je popolna ločitev Irske od Anglije in republikanska forma vlade.

Sedaj kolekta v fond za ustanovitev irskega lista, ki bo služil tej propagandi. V Chicagu je nabral deset tisoč dolarjev.

NE ODLAŠAJTE!

Poslajte naročilo za jubilejno — prvomajsko številko ko hitro mogoče.

PERUŠKOVA RAZSTAVA V WAUKEGANU

Nad 50 slik krasí dvorano
S. N. D.

Z dnem 11. aprila stopa tudi Waukegan v vrsto onih naselbin, ki so imele priliko privedi razstavo oljnatih slik slovenskega-ameriškega slikarja H. G. Peruška.

Razstava se prične v petek 11. aprila ob 7. zvečer in bo zaključena v nedeljo 13. aprila ob 10. zvečer. Šestdeset slik je v dvorani, med njimi Lasten portret, Kmečki dom na Slovenskem, Stari grad, Vas na Gorenjskem, Motiv iz Ribnice, Na Bledu, Kozolec, Jutro v Ljubljani, Hlapec pri skednju, Kolodvorska ulica, Ob Jadranskem morju, nadalje poleg teh mnogo drugih starokrajskih in ameriških motivov. Ta razstava se vrši pod pokroviteljstvom Slovenskega narodnega doma, v razstavnem odboru pa so Anton Celarc ml., Anna Mahnich, Math Kirn, Rudolf Skala, Anton Pierce, Frances Zakovšek, Frank Nagode, John Mahnich, Jack Mesec, Paul Bartel, Anton Turšič, Rezi Skala in Jack Turk.

V nedeljo 13. aprila ob 3. bo v dvorani, kjer so razstavljene slike, predaval H. G. Perušek o moderni umetnosti. Poleg predavanja bo na spredu tudi nekaj koncertnih točk. Zunanji in domači gostom bo v soboto in nedeljo postregel v spodnji dvorani gospodinjski klub.

H. G. Perušek se je pred dnevi povrnil iz Milwaukeeja, kjer je bil v komisiji za določitev nagrad slikarjem in kiparjem, ki so imeli svoje umotvorne razstavljen v milwauškem Art institutu. Komisijo sta tvorila Perušek in dr. John Shapley iz čikaške univerze. Na prošlo razstavo slik čikaških in okoliških umetnikov v Art institutu v Chicagu je poslal Perušek dve sliki. Obe sta bili sprejeti in ena je dobila nagrado.

Kdor bo želel kako Peruškovo sliko, bo dobil informacije o cenah in drugem pri članih razstavnega odbora. Zeleti je, da jih ostane čimveč med rokajki.

Blizu 1,400 ubitih v vojni za prohibicijo

Prav ali ne — dejstvo je, da se političarji mnogo bolj ukvarjajo z ljudmi, ki so bili ubiti v opravkih z ali pa vsled kršitve prohibicije, kakor pa z ubitimi v drugih poklih.

Senator M. E. Tydings je v svojem govoru v zbornici dejal, da so prohibicijski uradniki ubili od sprejetja ustave do zdaj blizu tisoč štiri stose osebe "pri izvrševanju svojih dolžnosti."

Senator Brookhart, ki je suhač, pa je odgovarjal, da je 1,400 zelo malo število v največjem reformističnem eksperimentu, kar jih pozna zgodovina te dežele. Po njegovem mnenju je treba tudi za dobro stvar ubiti nekaj tisoč ljudi, predno postane dobra.

STRANKA, KI JE VREDNA POSNEMANJA

Milijon organiziranih socialistov v Nemčiji

Iz letne knjige nemške socialdemokratske stranke je razvidno, da je imela ob koncu leta 1929 nad en milijon članov, ali točno število 1,021,777. Izmed teh jih je 803,442 moških in 218,335 žensk. Dohodki stranke so bili nad enajst milijonov mark. Tekom leta je imela nad sto tisoč članskih in javnih shodov in razdala je nad 72,000,000 letakov.

Dvoje vrste vesti o premogarih

Kadar se v listih piše o premogarih, se to dogaja največ v dvoje vrste vesteh. V enih poročajo, kako se je dogodila tu ali tam eksplozija in koliko je ubitih, v drugih pa o frakcijskih bojih med premogarji, o stavkah, v katerih so poslednja leta izgubljali, in mizernih razmerah ter brezpravnosti, ki jih je objela.

Ena poslednjih eksplozij se je dogodila v premogovniku blizu Kettle Islanda v Kentuckyju. Šestnajst rudarjev je bilo ubitih.

FRANCOSKI PREMIER ANDRE TARDIEU

Francoski ministerski predsednik Andre Tardieu, ki se vrača iz Londona, kjer je koneriral z Ramsay MacDonaldom in ameriškim državnim tajnikom Stimsonom radi francoskih zahtev na konferenci za omejitev navalizma. Francoska vlada se upira Mussolinijevi zahtevi, da bi Italija smela imeti tolikšno mornarico kot Francija, in protivi se tudi angleškim in ameriškim zahtevam za zmanjšanje števila svojih submarin, razen če ji hočejo vele-sile garantirati pomoč v slučaju, da bo napadena, toda tako garancijo ji posebno ameriški zastopniki odrekajo.

Glasovi iz našega Gibanja

Kam se obrnemo premo-garji v Pennsylvaniji?

Premogari v Pennsylvaniji, kam se odločimo, v Springfield, ali v Indianapolis? S Howatom, ali z Lewisom? Za unijo, ali brez nje? Gibanje, porojeno v Springfieldu, veliko obeta. Premogarje navdaja z upanjem. Razmere so neznosne. Nekam moramo, če hočemo spremembo, in brez dela in organizacije je ne bo.

V nedeljo 20. aprila dopoldne se prične na Lawrence, Pa., konferenca JSZ. Vprašanje unije premogarjev bo ena točka, o kateri bomo razpravljali. Pridite v velikem številu! Potrebno je, da se najprvo pogovorimo vsled boljše kooperacije med seboj. Potem pa skupno naprej!

Komunistični gangsterji na shodu župana Hoana v San Franciscu

San Francisco, Calif. — Dne 24. marca se je vršil v San Franciscu shod socialistične stranke, na katerem je bil glavni govornik milwauški župan D. W. Hoan.

Soč. ug. Hoan je bil nekako v sredi svojega govora, ko se je začel kraval. Govoril je, koliko so socialisti v milwauški mestni občini že storili za delavstvo, ko je vstal neki Michael Daniels, komunistični vodja, in dal svoji skupini signal, da naj začne z "galamo". Daniels je šel proti Hoanu in kričal — kaj si ti že na-ređuješ za delavstvo! Krdelo se je ri-nilo kričaje k odru, kolovodja Da-niels je skočil na oder ter udaril z vso močjo Cameron Kinga, socialis-tičnega voditelja v San Franciscu. Predno se je številna avdienca do-bro zavedla, so komunistični razgra-žniki skočili tudi proti Hoanu in Morri-sonu Hilquitu. Stražnik, ki je stopil poleg, da ju brani pred divjaki, je bil udarjen tako zelo, da je moral po-čud-avniško pomoč, kjer so mu zašili rano. Številno pretepačev je bilo majhno. Policija jih je deset aretirala, shod pa se je potem nada-ljeval mirno do konca.

Značilno je, da komunisti nikoli ne razgrajajo na shodih republikanske ali demokratske stranke, kajti to bi bilo menda "kontrarevolucionarno" in bi ne bilo v skladu s tezami, manevriranji, "čistimi leninističnimi principi" itd. Revolucija v San Fran-ciscu je rešena in aretiranci so pro-glašeni za "mučenike", ki jih kapi-talizem s svojimi socialističnimi za-vezniki tako kruto preganja.

Kdo je kriv poloma stavke?

Iz Penna. — Kdo je kriv poloma zadnje premogarske stavke? Kdo za vruga, ako ne "Proletarec" in "Prosveta"!? Kako to? Zato, ker sta podpisala John Le-wisa. A-a-a-a-a, za-to-o-o-o-o! Ali berete "Proletarca"? Ne. Ali berete "Prosveto"? Ne. Samo sredino, pa še tiste ne dosti. Kako pa veste, da sta ta dva lista agitirala za Lewisa?

Ja, saj so vendar vsi govorili, da ga podpirata.

Kdo vsi? No — vsi. In tako dobivam odgovore brez konca in kraja in tedaj šele veš, čemu je bila stavka izgubljena. Pre-več je ljudi, ki so pripravljene verjeti vsako laž, ki jim jo kdo natveži, in veliko premalo takih, ki bi brali li-ste, kakor sta "Proletarec" in "Prosveta". Če bi premogarji bili v splošnem tako poučeni o položaju in o uniskih "voditeljih", kakor so pou-čeni čitatelji "Proletarca", pa bi Lewis nikoli ne mogel postati gro-bokop U. M. W. in premogarji ne bi prišli v tako mizerne razmere, kakor so danes. — Agitator.

Perušкова razstava v Waukeganu

Razstava Peruškovih slik bo otv-rjena v Slovenskem narodnem domu v Waukeganu v petek 11. aprila. V nedeljo 13. aprila bo zaključni dan razstave. Ob 3. popoldne bo umet-nik Perušek predaval o moderni um-etnosti. Ob tej priliki bomo čuli tudi nekaj koncertnih točk.

Dvorana bo odprta v petek 11. aprila od 7. do 10. zvečer, v soboto 12. aprila od 2. popoldne do 11. zve-čer, v nedeljo pa od 9. zjutraj do 10. zvečer.

Gospodinjaki odekob imel v so-boto in nedeljo v oskrbi kuhinjo. Zu-nanji gosti dobro došli. — Razstav-ni odbor, Rudolf Skala, tajnik.

Veselica kluba J. S. Z. v Strabane

Strabane, Pa. — Klub št. 118 JSZ. priredi veselico v soboto 26. aprila v dvorani društva "Postojnska Jama" št. 138 SNPJ., ki je sedaj kakor pre-novljena. Je namreč prebarvana in tudi galeriji smo napravili novo, kar daje dvorani posebno ličnost ter boljše akustiko.

Veselico prireja klub v namenu, da dobi sredstva za pokritje stroškov de-legatu, ki ga pošlje na osmi zbor JSZ. 30. maja v Detroit.

Vabimo v soboto 26. aprila vse, da pridejo med nas in se zabavajo med sodrugi in prijatelji. Priporo-čamo se v naklonjenost, katero smo ob vsaki priliki pripravljene vračati z enako mero.

John Terčelj, organizator.

V pojasnilo H. Pečariču

Collinwood, O. — Ko je J. Presterl zagledal svoje ime v "Prosveti", je hitro napisal dopis, v katerem pripo-veduje, kaj vse se je dogodilo in ka-ko mu je bila storjena krivica. S're-lice je nameril vame — torej sem ju jaz storil krivico, in to mišljenje je menda dobil tudi H. Pečarič v Kray-nu.

J. Presterl se je obrnil na nepra-vi naslov z očitki, in H. Pečarič aperi-lira na napačno osebo, ali osebe da naj se storjeno krivico Presterlu po-pravi.

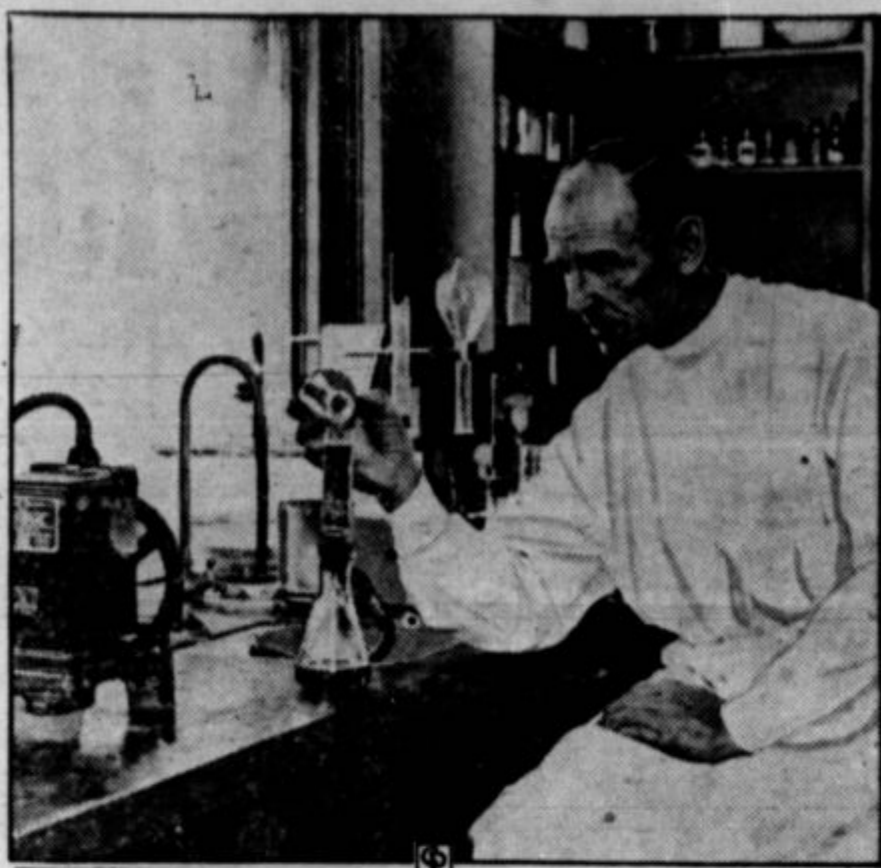
Pisal je proti meni, ki sem v klubu, a mimo onega, ki je obljubil, da ga bo razkrinkal, gre molče. Ni res, da je bil napaden radi mene. Tisti, ki ga je obdolžil pisanja "Dokumen-ta" v "A. S.", je tudi rekel, da se je prepjal enkrat na odru na pred-stavi radi nekega posojila — in take reči so bile vzrok napadom nanj, ne jaz.

Skrajna napetost je nastala radi dejstva, da je nekdo pisal dopis v "A. S." proti "rdčim" urednikom in tu, kaj je tista "intrigarija" ki jo Pre-sterl ne zapopade. Spletkarija na-stane, ako dve ali več oseb izkrije nekaj proti tretji osebi proti organi-zaciji, listu ali komur že, v namenu, da se mu škoduje.

V dopisu v klerikalnem listu sta bila napadana sodrug in sodruginja, ki sta člana v klubu št. 49. Tisti dopis ni škodoval samo njima, nego tudi klubu št. 49 in našemu gibanju v obče, kajti tajnik Pezdirtz in prej-

Frank Barbič.

Medicinska veda ne pozna odmora

Na sliki je dr. John H. Hutson, član ljudskega zdravstvenega urada v Washingtonu, D. C., ki eksperimentira s serumom proti "papagajski bolezni", katere je nedavno zahtevala mnogo življenj. Razen njega so iskali in iščejo zdravilo proti tej opasni maladiji mnogi drugi medicinski znanstveniki, ki delajo neumorno, da odkrijejo nova zdravila in nove načine zdravljenja raznih bolezni.

Šnji tajnik Presterl sta dolžila drug drugega avtorstva tistega dopisa.

S. Pečariču morda ni znano, da se je zaslisanje vršilo 16. decembra 1928 in da je poseben odbor vodil preiskavo, pooblaščen od eksekutive, in ta je rezultat preiskave in zasli-sanja objavil zelo obširno v "Prole-tarcu". Tu se je Presterl zagovarjal, o čemur govori tudi zapisnik in po-ročilo preiskovalnega odbora.

Iz kluba so ga izključili člani, ne-jaz. Jaz nikjer ne priznam, da ti-stega dopisa v "A. S." nista pisala omenjena dva kajti s svojim zagovar-janjem sta se sama obtežila ter tako prepričala, da bi človek mogel reči, ta ni kriv ali, oni ni kriv.

Kar priznavam je tole: Ker je Presterl rekel, da mu v "E." ne dajo prostora, da se bi zagovarjal, dasi je bil v nji napaden sem dejal, da bi mu pravico zagovora morali dati. Pisali so mu, da to ni mogoče. Ču-sniško pravilo je, da se v takih slu-čajih da prilika obema prizadetima, da povesta svoje.

Zagovor je imel pri nas dne 16. dec. 1928 in radi mene ga ima lahko še dvakrat, ako treba. Obtožnice pa ne umaknem niti za palec.

Pravi, da mu je bila soproga izklju-čena iz kluba. O tem ni bilo seji no-benkrat poročano. Stanoval je v isti hiši kakor tajnik kluba, imel je torej dosti prilike, da plača zanjo elana-rino, in ako je je, naj se z njim po-govori, kar bi bil seveda lahko že te-daj storil.

Pisal sem dopise, in kar on misli, je, da se je tisti napad izcimil nanj radi teh poročil. Pri "E." so vedeli, da pišem. Saj sem poročal, da sem pisal dopis o balincanju jaz. Tisti pojasnjujoči dopis je bil v "E." 15. dec. 1928.

"Presterl" je človek, ki rad pisa-ri. Pošiljal je pisma. Meni je v enemu grozil, da me bodo "mamalali", in sicer taki, o katerih se ni niti ne sanja. Torej zopet "zveze" in "zaro-čilo", proti komu? Iz groženj je razvidno, da proti pokretu. Enkrat zatrjuje, kako ljub mu je klub št. 49, drugič bi ga najraje pokončal.

Ko so me enkrat nekaj "mrcvari-li" radi godbe, sem prejel od njega veselo pismo, v katerem ni nič skr-čevalnosti! Tudi drugi so dobivali "maščevalna" pisma. Niti eden, kar je nas pri klubu št. 49, ni socialist, le on je pravi.

Klub mu ni storil nikake krivice. Če sem mu jo jaz ali kdo drugi, pride lahko po zadoščenje radi mene kadar hoče. Ako še ni bilo dovolj pre-iskav, naj bo mera popolna.

V klubu od časa kar njega ni zra-ven ni prepričov. Drugo se je dogajalo izven kluba. Pa tudi tisto smo poravnali.

Ce ni res, kar so ga pri "E." dolži-li, bi bil lahko iskal zadoščenje s tož-bo. Nam bo prav če jim dokaže na-sprotno. Ko so mene napadli v "E.", sem iskal zadoščenje in ga dobil. V drugič bom storil isto. Čimkrajši proces, tembolje.

Člani kluba št. 49 so tudi toliko razsodni, da vedo, kaj je dobro za klub in kaj ni. Zadosti o tem.

O nezgodi rojaka v Kraynu

Krayno, Pa. — Tu se je v avtomo-bilski nesreči opasno pobil Frank Naglich, ki je bil zadnjič izvoljen za supervizorja. Najhujeje je že pre-bol in želim, da kmalu popolnoma ozdravi. Z njim so se vozili Tony Tauželj in Tony Ueman. Slednji je bil sofer. Zgodilo se mu ni ničesar, Tavželja pa je malo pobilo.

Očitki in agitatorji

S. Henrik Pečarič iz Krayna, Pa., nam piše o očitkih, ki so deževali nanj ko je agitiral za "Proletarca". V Chicagu "kadimo cigare", zastop-niki se dbele od provizije itd. Ta-kih "očitkov" se ni mogoče iznebiti, ker jih eni ljudje ponavljajo tjaven-dan, da nekam stresejo svojo nezadovoljnost s samim seboj in svetom.

Noben naročnik "Proletarca" ne kupi s tem, da za \$3 za naročnino, nikomur "cigare", kajti za to vsoto dobi list, ki nas stane več kakor pla-če od naročnine. Razliko doplača-mo iz drugih virov, kot iz prebitka naše knjigarne in prispevkov listu v podporo.

Kar se tiče zastopnikov, so "oči-tkarji" tudi lahko potolaženi, kajti če bi se to delo res tako izplačalo, bi se oni najprej navdušili zanj; ker pa v njemu ni dobička nego samo delo, ga vrše ljudje, ki imajo prepričanje, očitkarji pa grene dohotimno agi-tatorjem že itak nič prijeto življen-je.

Henrik Pečarič pošilja "Proletar-cu" polno vsoto, ki jo dobi za na-ročnino, torej ako kaj "kadil", si mo-ra kupiti iz svojega, ker mu "Prole-tarec" ničesar ne plača. Henrik pravi, da bo vzel "očitkom" še agi-ritiral, kolikor bo največ mogel, kajti "ravno očitki" so ga uverili, kako potreben je vzgojevalni list, kot je "Proletarec". — Upravništvo.

Federacija SNPJ v Chicagu ustanovljena

Chicago, Ill. — V četrtek 3. aprila se je vršila ustanovna seja fede-racije društev SNPJ, za čiškaško okrožje. Štiri društva, ki imajo skupno 719 članov v oddelku odras-lih, so se pridružila, ostala so sode-lovanje ali odklonila, ali pa spro-čila, da se morda pridružijo pozne-je. Proti federaciji so eni veliko agi-tilirali, dasi niso mogli navesti proti nji ničesar slabega, razen, da je to "zopet politika".

Ustanovni seji je predsedoval Jos. Verschay, tajnik društva "Slavije" in eden ustanoviteljev SNPJ. V od-bor federacije za leto 1930 so bili izvoljeni, Donald J. Lotrich, pred-sednik, Lewis Zavertnik, podpred-sednik, Blaž Novak, tajnik-blagajnik in Angela Tich, zapisničarka. Redne seje federacije se bodo vršile vsak četrti četrtek v mesecu v dvorani SNPJ. Društva, ki so se izrekla za pristop v federacijo so "Slavija" št. 1, "Nada" št. 102, "Pioneer" št. 559, in "Sunglars" št. 632, torej dva slovensko in dva angleško posujoča.

Poročevalec.

Nesreča nikoli ne počiva

Pueblo, Colo. — Z damo Srečo se John Stonich, ki ima farmo na Pino-nu blizu Pueblo, ni menda še nikoli srečal. Ena njegovih hčera je bila pred meseci poškodovana pri oprav-kih z živino, druga pa se je nedav-no nevarno opekla, ko se ji je uga-la obleka. Odpeljali so jo v bolniš-nično, kjer je bila kmalu na potu o-krevanja. Ogenj mu je povzročil okrog \$150 škodo. Požar se je do-godil pri njemu že enkrat prej.

John je šelal pozimi v premo-govniku v Fredericku, Colo., potem ga je začel mučiti revmatizem. Vse-mu nagaja slaba letina, suša itd. Pač ni bil rojen pod srečno zvezdo, in če te takole zapusti, izgubiš tudi pri-jateljstvo. Življenje je enim ljudem res cel križev pot. — Poročevalec.

Priznanje in zahvala

Chicago, Ill. — Z vprizoritvijo ve-seleigre "Vdova Rošinka" je sezona 1929-30 zaključena. Vprizorjeni sta bili drami "Mrak" in "The Machine", ter zgoraj omenjena veseliga. Uspeh je bil v vseh oziрах popolnoma za-dovoljiv.

V imenu kluba šte. 1 JSZ. izrekam zahvalo vsem, ki so pripomogli do tolikega uspeha, kot udeležencem priredb, igralcem in drugim, ki so po-magali. Priznanje gre tudi gospoj Katki Zupančičevi, ki je vedno pri-pravljena sodelovati pri naših pred-stavah.

Upam, da bo prihodnja sezona 1930-31 ravno tako uspešna kot je bila zadnja in da bo dramski odbor kluba dobil isto kooperacijo od strani vseh, ki so sodelovali pri dramskih priredbah zadnje sezona, kajti na ta način so priredbe uspešne.

Peter Bernik, tajnik in član dram-skega odeska šte. 1 JSZ.

Čemu skrivati imena?

San Francisco, Calif. — Moje mne-nje je, da bi bili dopisi boljji, ako se bi pod svojo poročilo vsako podpisi-sal s pravim imenom. Vsezi se skrije pod ime "opazovalec", "poročeval-cem" ali kar že, kak tak dopisnik, ki mu ni za resnico; čitatelji pa zame-rijo potem listu, kar mu ne koristi.

Vsak uradnik bi moral dopisnike prisiliti, da poročila podpisujejo v li-stu s svojim imenom, drugače se jih ne bi smelo objaviti. To ne bi bilo nobeno kratenje svobode tiska in iz-ražanja v listu, pač pa bi moral vsako sprejeti za svoj dopis tudi od-govornost. List "San Francisco News" priobčuje mnogo dopisov, toda vsak mora biti podpisan s pravim imenom.

Peter E. Kurnick.

Konferenca J. S. Z. na Lawrence

Lawrence, Pa. — Konferenca soc. klubov in društev Izobraževalne ak-cije JSZ. ki jo tajnik Ambrožič skli-kuje na nedeljo 20. aprila, bo, ka-kor je soditi po zanimanju, imela zelo dober obisk.

Premogarji so bili aprila prejšnja leta navajeni hoditi na stavkove straže, na seje unije — včas na dve v enem dnevu, sedaj pa tega ni, ker tudi unije ni. Izgovori, "moral sem tu", ali, "moral sem tam", sedaj ne bodo na mestu. Torej se vidimo v nedeljo 20. aprila na Lawrenceu.

Taka zborovanja kot jih imajo konferenčne organizacije JSZ., so nam potrebna. Na njih se drug od

SEZNAM ČLA-NOV VIII. ZBOROVA J. S. Z.

(Od vsakega kluba se pričakuje, da bo imel na prihodnjem zboru JSZ. v Detroitu svojega delegata. Prične se v petek 30. maja, na praznik Spominskega dne. Nadaljuje se v soboto in konča v nedeljo.)

Ako kak klub nikakor ne more poslati delegata, naj izvoli za zastopnika koga izmed članov zbora, ki so v tem seznamu. Isto velja za društva Izobraževalne akcije J. S. Z. Izvolite tudi namestnike delegatov.)

ČLANI VII. REDNEGA ZBORA J. S. Z.

Charles Pogorelec, tajnik J. S. Z. Eksekutiva: Frank Alesh, Peter Kokotovich, Geo Maslach, Filip Go-dina, Fred A. Vider, F. S. Tauchar, Frank Zaitz.

Nadzorni odbor J. S. Z. Donald J. Lotrich, Blaž Novak, John Lalich. Nadzorni odesk slov. sekcije: Frank Margole, Angelina Tich, Mary Udo-vich.

Poročevalci: John Kobi, Duluž, Minn. — Anton Garden, Chicago, Ill. — Jos. Snoy, Bridgeport, O. — Anna Margul, Waukegan, Ill. — Herman Rughel in Andrew Grum, Detroit, Mich. — Johnnie Rak, Chicago, Ill.

DELEGATJE KLUBOV.

Št. kluba in kraj: 1, Chicago, Ill. — Peter Bernik, 2758 S. Ridgeway Ave.; Joško Oven, 2752 S. Ridgeway Ave. 5, Conemaugh, Pa. — Frank Pod-boy, Box 61, Parkhill, Pa. 27, Cleveland, O. — Joseph A. Sivkovich, 1009 E. 74th St. 114, Detroit, Mich. — Rudolph Potochnik, 8971 Sherwood Ave. 180, West Allis, Wis. — Anton Demshar, 822 — 85th Ave. DRUŠTVA IN KLUBI IZOBRAŽEVALNE AKCIJE J. S. Z. Druš. št. 102 SNPJ., Chicago, Ill. — Frances Vider.

POŠLJITE OGLASE V JU-BILEJNO ŠTEVILKO TAKOJ

drugega učimo organizirano delati, drug drugega bodimo za aktivnosti in vztrajanje.

Brez organizacije se ne doseže ničesar. Zdihovaljanje in kletvice ne bo do nikoli spremenile razmer.

Kaj bomo sami napravili? Nisi ti edini, ki tako vprašuješ. Milijone jih je. Če bi namesto tega šli v organizacijo — namreč v delavsko organizacijo, bi ne bili tako brezpravni in delavec bi bil pred zakonom in pri delu več vreden in bolj spoštovan kakor je danes.

Naša konferenca se vrši v času, ko prihaja preorenje tudi med premogarje. Tudi med njimi se je začelo svitati, akoravno ne še povsod. V Illinoisu so položili temelj pre-novljeni organizaciji, ki obeta po-stati delavska po duhu in dejanjih. Kaj mislijo o novem gibanju med premogarji naši rudarji?

Konferenca se prične točno ob 10. dopoldne v dvorani društva "Prosveta" št. 245 SNPJ.

Tistim, ki pridejo skozi Pittsburgh na Lawrence z vlakom, naj služi v pojasnilo, da gre prvi vlak z Union postaje v Pittsburghu malo po 8. uri zjutraj (Washington Local) in drugi uro pozneje. Izstopite pa na postaji Hills od kjer imate par minut hoda do dvorane.

Eden, ki bo navzoč.

Listu v podporo

VI. izkaz. Chicago, Ill. — Frank Bozich, 60c. Ambridge, Pa. — Louis Uhernik, \$2.25.

Waukegan, Ill. — Neimenovan, 65c. Hermine, Pa. — Anton Koleša, 25c. Sheboygan, Wis. — John Resnik, 50c. Frontenac, Kans. — Mary Slak, 50c. Traunik, Mich. — Frank Žagar, 90c. Detroit, Mich. — Joseph Devyak, 60c. Skupaj \$6.25, prejšnji izkaz \$134.57, skupaj \$140.82.

KAMPANJA ZA RAZŠIRJENJE "PROLETARCA"

Cilj: Tri tisoč letnih naročnin, ki ga imajo doseči agitatorji "Proletarca" v letu 1930 do 31. decembra. To je "Proletarčev" jubilejno leto. Letos bo dopolnil svoje prvo četrtsotletje svojega dela na polju delavske vzgoje in v borbi za delavska prava.

Vse naročnine v izkazu so polletne. To je, vsaka letoletna naročnina je izkazana za dve polletni. Doštevajo se od izkaza do izkaza posameznim agi-tatorjem in skupno.

Prva vrsta številki znači naročnino, ki smo jih prejeli od agitatorjev v prešlih dveh tednih, druga vrsta znači naročnino prejšnjega izkaza, in tretja pa skupno število.

Sedaj poslanih	Prejšnji izkaz	Skupaj oba izkaza
Joseph Snoy, Bridgeport O.	13 1/4	153 1/4
Anton Jankovich, Cleveland, O.	32	86
Jacob Rožič, Milwaukee, Wis.	—	68
J. Jankovich, L. Frank, Barberton, O.	—	30
Janko Zornik, Detroit, Mich.	5	28
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	14 1/4	21
Frances Zakovšek, N. Chicago, Ill.	4	20 1/4
Martin Judnich, Waukegan, Ill.	—	14
John Sular, Gross Kans.	—	13
Geo. Smrekar, Alliquippa Pa.	—	22
John Teran, Ely, Minn.	—	12
John Pečarič, Krayn, Pa.	4	11
Karl Trinastič, Cleveland, O.	—	11
Joseph Radel st., West Allis, Wis.	2	9
Frank Zaitz, Chicago, Ill.	—	11
John Terčelj Strabane, Pa.	—	8
John Robas, Piney Fork, O.	—	7
John Matičič, Luzerne, Pa.	—	6
Geo. Matesich, E. Windsor Ont., Can.	—	6
Anton Zornik, Hermine, Pa.	—	6
K. Erznokni, Red Lodge, Mont.	—	6
Jacob Kotar, Bridgeport, O.	1	5
John Turk, Chicago, Ill.	—	5
Rose Jereb, Rock Springs, Wyo.	—	5
John Oreshch, Throop, Pa.	1	5
Frank Polanc, Pierce W. Va.	—	4
Joseph Debelak, Crucible, Pa.	—	4
Frank Petavs, Little Falls, N. Y.	—	4
Louis Uhernik, Ambridge, Pa.	—	12
F. M. Tomšič, Walsenburg, Colo.	—	4
Joseph Britz, Export, Pa.	—	4
Peter Bernik, Chicago, Ill.	—	4
Anton Zidanšek, Farrell, Pa.	2	4
Jake Ruppnick, Sheboygan, Wis.	—	4
Anton Dobrovolec, Girard, O.	—	4
John Krebel, Cleveland, O.	—	4
John Chesnik, Strabane, Pa.	—	4
Ljovrene Kavčič MacDonald, Pa.	—	3
Joseph Golob, Indianapolis, Ind.	—	3
Frank Boltezar, Pueblo, Colo.	—	3
Tony Zupančič, Point Marion, Pa.	2	3
Peter Zmrelikar, Mohrland, Utah	—	3
Fr. Martinjak, La Salle, Ill.	—	3
John Kobal Johnstown, Pa.	—	3
John Rak Jr., Chicago, Ill.	2	3
Frank Cesen, Detroit, Mich.	1	2 1/4
Joseph Jereb, Homer City, Pa.	—	2
John Rayer Chicago, Ill.	—	2
John Goršek, Springfield, Ill.	—	2
John Kosin, Girard, O.	—	2
Ilija Bužalo, Johnstown, Pa.	—	2
Andy Bertl, Darrah, Pa.	—	2
Frank Miksha, Cleveland, O.	—	2
Anton Medved Chicago, Ill.	—	2
Leo Bregar, Akron, O.	—	2
Vincent Yaksetich, McIntyre, Pa.	—	2
John H. Krziznik, Sublet, Wyo.	—	2
Anton Bogataj, Renton, Pa.	—	2
Louis Zgonik, Collinwood, O.	—	2
John Langerloch, Johnstown Pa.	1	2
Joseph Dovyak, Detroit, Mich.	2	2
Vinko Ločnikar, Chicago, Ill.	—	2
Andy Zlatoper, Maynard, O.	—	2
Lawrence Selak, Star City, W. Va.	3	2
Mary Pierce, Glencoe, O.	—	2
John Vitez, Detroit Mich.	—	2
Joseph Musich, Hibbing, Minn.	—	2
Frank Barbič, Collinwood, O.	—	2
Joseph Zorko, West Newton, Pa.	—	2
P. Banich, LaSalle, Ill.	—	2
Joseph Lever, Cleveland, O.	—	1
John Kunstelj, Arcadia, Kans.	—	1
Peter Benedict,		

TO IN ONO

Milwaukee, Wis. — Mimo lajnji-
ca gremo s tiho grozo, če vemo, da
je oče te laži beštija v človeku, ki
je zmožna preklesti mater, zaklati o-
četa in izdati brata — in še z večjim
zaničevanjem gremo mimo njega, ako
se nam hlina kot mežnar in laže ko
cigan.

Ameriški Slovenci so 'oblagodarje-
ni' tudi z ljudmi usiljive nature, ki bi
radi v imenu narodnjaštva ali krš-
čanstva igrali vodilne vloge. Neka-
teri teh značajev — oziroma, nezna-
čajev, so tako pogubni, da s svojim
strupom ugonabljajo zadnje, ostan-
ke zdravega mišljenja v narodu.

Za odkrito nasprotovanje so ne-
spodobni. Za konstruktivno delova-
nje niso bili nikdar rojeni.

In taki značaji naj vzgajajo in vo-
dijo narod? V teh dneh mimohiteh
dogodkov, ko se človeška družba na-
glo preosnavlja, naj se mi pogreza-
mo v preperele narodnjaške govor-
nice, namenjene naj si zopet sta-
rinske regalije in se navdušujemo za
narodne zastave in za vse, kar je
praznega na svetu!

Jim sledil v "kulturo", katera diši
po trohobi.

Pred približno petindvajsetimi leti
je nekdo pobegnil iz milwaukee na-
selbine v stari kraj, potem, ko so go-
tovi "dobri rojaki" spoznali njegovo
laži in sačutili praznoto v svojih žepih.
Iz Newyorka jim je v tolažbo
poslal razglednice z opombo: "Odpu-
ščam vsem svojim dolžnikom." S
tem se je razpršila njegova "alava"
in ž njó njegove laži...

Direktorij Slovenskega doma v
Milwaukee si je dal slabo izpričeva-
lo. Kdor se posluži povok, namesto
da bi stvarno odgovarjal, kaže slabo
vest in potrjuje, da nima zaupanja
vase, še manj pa v stvar, katero pro-
pagira.

Nekdo odobrava stavbišče Slov.
doma, — ker nudi lep razgled —
Predlagam in podpiram torej, da se
čikaške klavnice proglasi kot naj-
lepše letovišče v Ameriki.

Westališki rojaki so si izbrali slab
prostor za svoj Dom. Raz njih stav-
bišča se odpira človeku pogled samo
na cvetoče vrtove jugoslovanskih do-
mov. Kje pa imate razgled kakršne-
ga imamo mi? Če pa ni razgleda,
ni bodočnosti.

Ker smo za narod, predvsem pa
za narodni ponos, zato predlagam, da

se regrat na stavbišču proglasi kot
narodni regrat, to je, za narodno
last. Tajnikov asistent pa lahko ro-
zi, da pride izključno v narodne ro-
ke; ako ne bo mogel vršiti svojega
posla iz samega navdušenja za narod,
se mu naj dovolj primerna plača —
saj imamo!

Tudi krasne vile s posebnim straž-
nikom bi imele poleg stavbišča lepo
lego — lepo kot naprimer na Rožni-
ku pri Ljubljani...

Ko sta bila gospoda Bađing in Rose
mestna župana v Milwaukee, so se
socialisti z vsemi silami borili proti
predlogu nestrankarskih strankarjev
v mestnem svetu za osemurni delav-
nik mestnih uslužbencev. Še le ko
je postal socialist Seidel župan, so
zmagali... Ali ne?

Nekdo, ki se je po približno pet-
najstih letih slučajno spomnil, da je
Slovenec, skuša sedaj rešiti narod in
naša društva pred socializmom. Si-
cer pa je bil tudi on enkrat slučajno
"socialist", toda ne takrat ko je iz-
deloval, oziroma pomagal izdelovati
žrapce za "Huna", in ko je dal tisti
zgodovinski cent za "Zvon"...

Sedaj vemo — socializem in vse
delavsko gibanje je — lajanje na
meseč. Tako nam je povedal mr.
Staut, urednik tukajšnjega žurnala.

Okrog osemdeset odstotkov Slovencev
glasuje za socialistično stranko, mno-
go jih spada k strokovnim organiza-
cijam, nekateri so celo komunisti,
toda vsi ti so nevede vsa ta leta la-
jali na mesec.

Prijatelji, razvijmo torej narodne
zastave, kupimo si bandera, unifor-
me, velike regalije in zakričimo glas-
no, da nas bo slišal svet: Mi smo
Slovenci — in če si pri tem še pot-
kam na junaška prsa, bo narod re-
šen in delavsko vprašanje odpravlje-
no.

Mi nismo malenkostni, zato se ne
brigamo za rusko vprašanje; naj se
zato brigajo na Wallstreet. Mi bra-
nimo naš narodni regrat, da postane
slavni in ponosni, poznati, znati
odlični in da ne bomo samo-neki.
Spartak.

AKO NE, ČEMU NE?

Ali oglašate dramske predstave,
koncerte in veselice vaših društev v
"Proletarcu"? Ako ne, čemu ne?
"Proletarec" prizadevanja prosvetnih
društev vsikdar podpira. Agitira za-
nje, priobčuje instruktivne članke in
vabi rojake, ki imajo voljo za delo
na prosvetnem polju, v organizacijo.
"Proletarec" izhaja nad štiriindvajset
let in vsa ta leta je on glasnik kul-
turnih delavcev med ameriški Slo-
vencei.

Prispevki za pokri-
tje izdatkov jubi-
lejne-prvomaj-
ske izdaje

II. izkaz.
Point Marion, Pa. — Jacob Ko-
tar, \$1.50; Valentin Mazgon, \$1.25;
Blaz Kerpanec, \$1.00; po 50c: Jacob
Oblak Tony Zupančič; Nabrano v ve-
seli družbi, 42c, skupaj \$5.17.

Milwaukee, Wis. Nabrano pri od-
seku dr. 'Napredna Slovenka', št. 6
J. P. Z. S. Prispevale po \$1: Ka-
rolina Petek, Antonia Waite, Jo-
sophie Paschetz, Mary Ambroš, Ma-
ry Rožič, Mary Shuler, Mary Novak
in Mary Ermenc; po 50c: Katarina
Deliček, Stefania Tesovnik, Kati
Muskatovec, Agnes Heber, Teresa Po-
ličnik in Vera Rosenstein, skupaj
\$11.00 (poslala Mary Rožič).

Chicago, Ill. George Maslach,
\$5; Rose Sajovec, \$2; po \$1: Sava
Bojanovich in Blaz Kaltinger; po
50c: Roza Stojanov, Joseph Vučič
in Math Videgar; po 25c: Paul Bu-
garski in Frances Wegel; Agnes
Jurečić, 20c, skupaj \$11.20.
Detroit, Mich. Po 50c: Andrew
Grum, Antoinette Grum, Frank Grum
in Anton Grum; Martin Obed 25c,
skupaj \$2.25.

Cleveland, O. Rosie Jurman, \$5;
Wm. Candon, 30c, skupaj \$5.30.
Ploverville, Idaho. Louis Pa-
nich, 20c.
Bridgeport, O. Joseph Snoy, \$1.00.
Strabane, Pa. John Chesnik, 50c.
San Francisco, Calif. Neimenovan,
\$2.00.

Hermine, Pa. Dr. št. 80 SSPZ,
\$3.60.
Piney Fork, O. Nace Zlemberger,
\$1.00.
Sheboygan, Wis. Frank Lončar,
\$1.00.
Johnstown, Pa. John Langerholic,
25c.

Willard, Wis. Frank Lawrick,
\$2.00; Jacob Dechman, 10c, sku-
paj \$2.10.
Dixon, Ill. Mike Keber, 80c.
West Allis, Wis. John Bačun, 10c.
Bluford, Ill. Joseph Mihelich, \$2.
Morgan, Pa. Rudolf Kramžar, 20c.
Eaton N. Y. Frank Omerzo, 26c.
East Brady, Pa. John Dolmovich,
20c.

Rapson, Colo. Joseph Hren, 10c.
Hinsdale, Ill. John Viech, \$1.00.
Topeka, Kan. John Malich, 95c.
Eveleth Minn. Mike Kobal, 50c.
Wilkes Barre, Pa. Marcus Gola-
vich, 78c.
Moon Run, Pa. Blaž Kovačič, 10c.
Skupaj v tem izkazu \$53.56, prej-
šnji izkaz \$5.00, skupaj \$58.56.

PET PROSILCEV ZA VSAKO
SLUŽBO.

Dr. B. W. Squires, direktor
illinoiske državne posredoval-
nice za službe, je dejal pred sen-
atno trgovsko komisijo, da se
je v Chicagu za vsako službo
priglasilo povprečno pet prosil-
cev — oziroma, da pride na
vsako službo pet brezposelnih.

Pristopajte k
**SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI.**

Naročite si dnevnik
"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00.

Ustanovljajte nova društva.
Deset članov(ic) je treba za
novo društvo. Naslov za list in
za tajništvo je:
2657 S. LAWNDALE AVE.,
CHICAGO, ILL.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI
JE
NARODNA TISKARNA
2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem,
kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku.

Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

Zadružna banka
Ljubljana, Jugoslavija,

V LASTNI HIŠI, MIKLOŠIČEVA CESTA 13, BLIZU GLAVNEGA
KOLODVORA, SE PRIPOROČA ROJAKOM V AMERIKI
ZA VSE GOSPODARSKE POSLE, ZLASTI:

- 1.) sprejema denar za hranilne vloge ali za tekoči račun proti
najboljsemu obrestovanju.
- 2.) posreduje najcenejšo dostavo denarnih pošilk iz Amerike
v domovino in obratno.
- 3.) posreduje v vseh gospodarskih zadevah hitro in po ceni.

Denar, ki se namerava poslati v staro domovino, naj se nakaže
na račun Zadružne banke na Amalgamated Bank of New York, 11-15
Union Square, New York, N. Y., istočasno naj se Zadružna banka o
tem obvesti in naroči izplačilo. Naš upravni zastopnik za Ameriko
je Joseph Menton, 15824 Normandy Ave., Detroit Mich. Obračajte
se nanj.

Obračajte se v vseh bančnih poilih za stari kraj na
Zadružno banko v Ljubljani.

VEČ OTROK

Stokajoč krik preletava zo-
pet katoliški list: Premalo o-
trok se rodi! Kaj postane iz
nas, če ne najdemo pomoči.
Zene in možje, poslušajte bož-
ji svet: Skrbite za naraščaj!
— V Evropi biva 475 milijo-
nov ljudi. Posamezne države
tožijo nad padajočim številom
rojstev. Italija obdavi samce
in hoče razširiti obdavičene
tudi na rodbine brez otrok.
Francija se boji nazadovanja
svoje prebivalstva. S slad-
kim pecivom in bičem, s pre-
mijami za po otrocih številne
rodbine in z zapori za žene,
ki odpravijo plod, skušajo tam
povišati število prebivalstva.
Te odredbe stoji v značilnem
nasprotju z bojaznijo onih, ki
govore o preobljudenosti zemlje.
Prisilne odredbe ne mo-
rejo povisati števila rojstev.
Zene revnih rodbin so site ro-
diti za pokopališča. One ne
marajo roditi otrok, ki bi bili
prepuščeni tuberkulozi, ne-
zadostni prehrani in rahiditi.
Z njih strani se ni treba bati
preobljudenosti zemlje. Ali
ljudje bi lahko postajali mnogo
starejši, ako bi se življenjski
pogoji zboljšali. Ljudje, ki bi
ne poznali bede in skrbi, pre-
tujenosti in obupa, bi ne u-
mirali tako zgodaj. Umrljiv-
ost dojenčkov in samomori bi
padli. Osem milijard ljudi,
štirikrat toliko kot jih živi dan-
es na njej, bi lahko prehrani-
la zemlja, ako bi živele člove-
veštvo v znamenju razuma.
Problem človeške bodočnosti je
problem novega družabnega re-
da in vodi preko razvalin tem-
plja oboževalce zlatega tele-
ta. — ("Zenski list.")

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
Office hours at 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212.
1:30 — 3:30 — 6:30 — 8:30 Daily
at Hlavaty's Drug Store
1858 WEST 22ND ST.
4:30—6:00 p. m. daily.
Except Wed. and Sunday only by
appointments.
Residence Tel.: Crawford 8440.

"New Leader"
angleški socialistični tednik.

Izhaja v New Yorku. Naročni-
na \$2 na leto, \$1 na pol leta.
Najbolje urejevan angleški so-
cialistični list v Ameriki. Mno-
go slovenskih delavcev ga čita.

Naročite si ga tudi vi. Naročni-
no zanj sprejema "Proletarec".

SLOVENCEM PRIPOROČAMO
KAVARNO
MERKUR
3551 W. 26th St.,
CHICAGO, ILL.
(V bližini urada SNPJ in
Proletarca.)
FINA KUHNJA IN
POSTREŽBA.
KARL GLASER, lastnik.

PREVELIKA POŽREŠNOST
—PREZGODNJA STAROST

Kri deluje na dva načina. Zbiraj
iz notranjih sten žilodca in črev
snovi, ki jih dobiva iz hrane in jih
odnaša potem po vsem telesu. Je tu-
di odvodnik. Odnša izrabljene snovi
iz životnega mehanizma. Če je kri
preobložena z jedilni ne more odnašati
ostankov, mašinerija postane pokvar-
jena in ustroj bolan.

TRINERJEVO GRENKO VINO
pomaga krvi odnašati ostanke, poma-
ga prebavi in ojača vse sistem. Naj-
boljša tonika za pomladansko mose-
ce. V vseh lekarnah. Vzorec dobite
od Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland
Ave., Chicago, Ill.

KUPON ZA BREZPLAČNI VZOREC
Dept. 27

Ime.....
Ulica.....
Mesto, država.....

Anton Zornik
HERMINIE, PA.
Trgovina z mešanim blagom.
Peči in pralni stroji naša
posebnost.
Tel. Hermine 2221.

VINKO ARBANAS
1320 W. 18th St., Chicago, Ill.
Telefon Canal 4340.
SLOVENSKO-HRVATSKA
TRGOVINA CVETLIC.
Sveže cvetlice za ples, svadbe,
pogrebe itd.

Dr. Andrew Furlan
ZOBOZDRAVNIK
vogal Crawford and
Ogden Ave.
(Ogden Bank Bldg.)
Uradne ure: Od 9. do 12. dop.,
od 1. do 5. popoldne in od 6. do
9. zvečer. Ob sredah od 9. do
12. dop., in od 6. do 9. zvečer.
Tel. Crawford 2893.
Tel. na domu Rockwell 2816.

FENCL'S
RESTAVRACIJA IN
KAVARNA
2609 S. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382.
Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmerne. Postrežba točna.

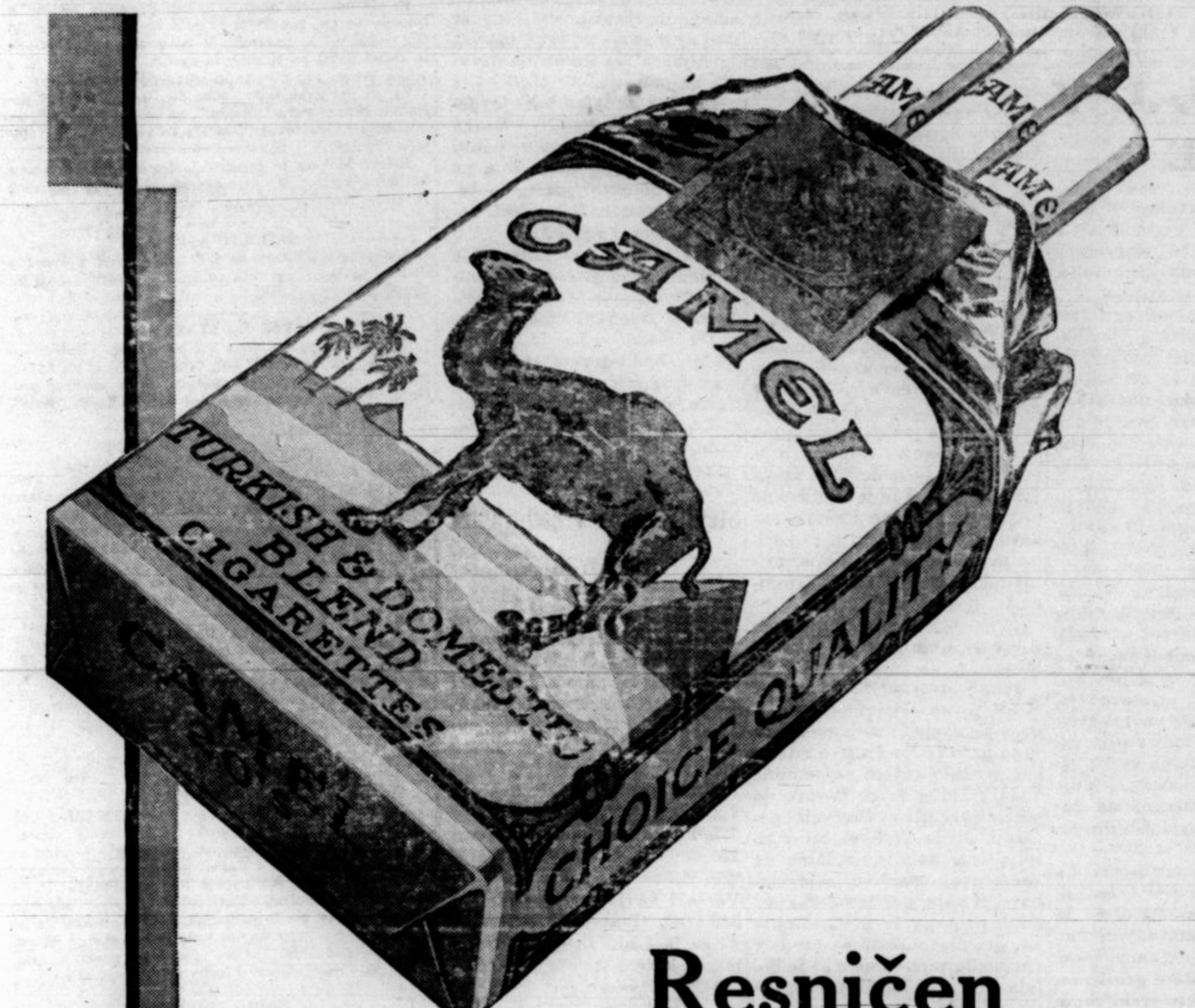
"The Milwaukee Leader"
Največji ameriški socialisti-
čni dnevnik.—Naročnina: \$6.00
na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50
za tri mesece.
Naslov: 528 Juneau Ave.
MILWAUKEE, WIS.

Frank Mivšek
Coal, Coke and Wood.—Gravel.
WAUKEGAN, ILL.
Phone 2726.

Martin Baretincic & Son
POGREBNI ZAVOD
324 Broad Street
Tel. 1475. JOHNSTOWN, PA.

Dr. Otis M. Walter
ZDRAVNIK IN KIRURG
4002 West 26th Street,
CHICAGO, ILL.
V uradu od 1 do 6. popoldne,
v torek, četrtek in petek od
1. pop. do 8. zvečer.
Tel., LAWNDALE 4872.
V FRANCES WILLARD
BOLNIŠNICI
od 9. do 10. popoldan ob torkih,
četrtkih in sobotah.

Victor Navinshek
331 Groeve Street,
CONEMAUGP, PA.
Društvene potrebščine: rega-
lje, prekoravnice, znaki, uni-
forme. — Svilene zastave, slo-
venske, hrvaške in ameriške.
Zaloga godbenih instrumentov
in finih
COLUMBIA GRAFONOL
od \$30 do \$250 in slovenskih
ter hrvaških plošč.
Zmerne cene in točna postrežba.
Pišite po moj veliki cenik.
Naročila pošiljam širom Ameri-
ke. Se priporočam.

**Resničen
cigaretni
užitek**

ZAKAJ BI SE ZADOVOLJILI pri kaji z manjšim užitkom, če zamorete imeti za isto ceno razkošje Camels.

Camels so osamljene. Če hočete samo pihati dim, vas bo vse zadovoljilo. Če pa hočete poznati resničen užitek kaje—uživati milo, rahlo izrazitost neprekosljivo zmešanega domačega in turškega tobaka, spravljenega do dovršenosti potom najbolj znastvenih metod izdelovanja, v kateri se ni potom presiljenja izgubila ali pokvarila delikatnost naravne dobrote—potem je Camel cigareta za vas.

V Camels boste našli vse izredno veselje, ki se ga more spraviti v kajo.

CAMEL
boljša cigareta

© 1930, R. J. Reynolds Tobacco Company, Winston-Salem, N. C.

PROBLEMI DEŽELICE MONAKO

Kneževina Monako s svojimi slavnimi igralnicami v Monte Carlu ob francoski rivijeri ima tudi "probleme", in še zelo težke. Od kar je Rusija dala slovo carizmu in razlastila veleposestnike...

DVORANA S. N. P. J. V LUČI KRITIKE

V sosesčini dvorane S. N. P. J. v Chicagu so v nedeljo 30. marca vpili na ves glas prodajalci Hearstovega dnevnika "Herald and Examiner"...

ali pretep se zabeleži v takih slučajih v listih le z notico. Če je od zadaj "vpliv", se pretepa na policiji ne rekordira tako, da bi šel v trajne zapise.

Toda v tej sosesčini so še druge dvorane. Ena je blizu te, ki jo lastuje SNPJ, v kateri so se vršile medkonvenčne priredbe 1. 1929 in je mnogim rojakom znana.

Preveč se v dvorani SNPJ gleda na koristi, ki niso koristi dvorane. Preveč je bilo v nji "politike", ki ni bila ne v gmetnem ne v moralnem oziru v korist SNPJ.

Nobena tajnost ni, da je izmed organizacij, ki delujejo kulturno, v okrožju te dvorane klub št. 1 JSZ. edina, ki resnično vrši prosvetno delo v duhu načel in principov, kakor jih zastopa SNPJ.

Ni se pozabljen, kako je tista skupnica s sodelovanjem hišnika odvzela klub dvorano na prošli Silvestrov večer, ysi pa so se zavedali, da delajo pri tem početju nekaj, kar je v SKODO dvorani — toda računali so, da je konvencija SNPJ blizu, ki bo "pomedla s socialisti", ob enem so pripravili nova pravila po modelu pravil, kakor jih sestavlja John L. Lewis za svojo indianapolsko U. M. W. of A.

Glavni odbor je uvidel, da je bilo tisto postopanje ne-bizniško in intrigantsko, pa je naročil, da se pogodbo razveljavi, ker pripada dvorana pač organizaciji, ki jo na tisti dan stalno najema.

Ne! Še so se zanašali na konvencijo! Vincenc Cankar je šel več dni pred konvencijo k advokatu in dobil od njega "opinion", kakršnega je zdel. Glavni odbor uganja s takimi sklepi bedastoče, je baje dejal advokat, seveda na jednotine stroške.

zadetim, ni pa priznal, da jo komu daje. Naglašal je le, da nima pritožb, in če jih dobi, bo že storil svoje.

Ne pišem tega radi kluba št. 1, nego v interesu vseh, ki hočejo, da se v dvorani SNPJ. vspostavijo odnosi, kakršni bi v njenem interesu MORALI BITI. Ko se je klubu storila krivica, je povedal svoje v listih, s prizadežimi funkcionarji pa se ni spuščal v boj.

Dotična skupina, ki je povzročila v soboto 29. marca "skandal", je skušala dobiti dvorano drugje, pa ni bila na dovolj "dobrem" glasu, in tako se je glasom teh zatrdil za tekle v dvorano SNPJ.

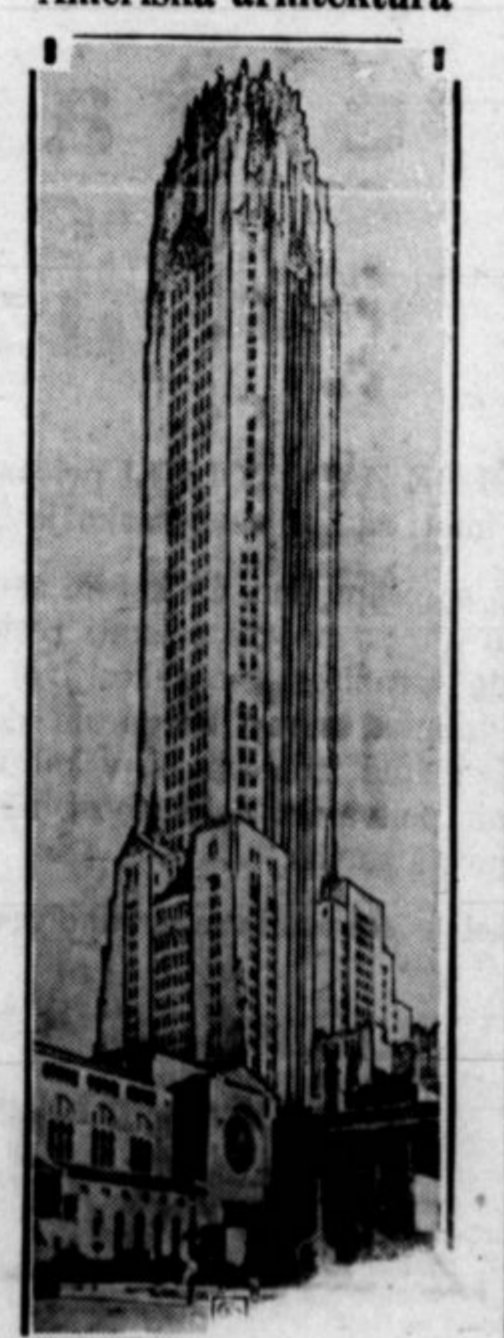
Takoj po tistem kravalu je šel med rojaki glas, da je hišnika posvaril stražnik — češ, dvorano si oddal "tough bunchu". Toda — kar je, je! Posledice bodo trpele slovenske organizacije in dvorana.

Frank Zaitz.

Število Židov v Zedinjenih državah

Nikjer na svetu ne živi več Židov na enem kraju kakor v New Yorku, kjer jih je 1,765,000, kakor poroča židovski štetni biro. V New Yorku in okolici je 2,003,992 Židov, ali več kot polovica židovskega prebivalstva v tej deželi.

Ameriška arhitektura

V New Yorku gradi Radio Corporation of America-Victor Company 50 nadstropij visoko poslopje, ki bo dograjeno prihodnje leto.

VŠCIPCI

IZ "AVE MARIJE". "Učenci in učenke šole sv. Jožefa v Bethlehemu so poslali tisoč zavtikov, v katerih so semena raznih cvetlic in zelenjav. Dobro so jo pogruntali! Prav lepa jih hvala in Bog plačaj! Mrs. Mary Koprivšek pa nam je iz istega kraja poslala lepo dišečega "kofetka". Bog plačaj!"

ZA SAMOSTAN ŠOLSkih SESTER V LEMONTU. Šolske sestre v Lemontu, ki si dele "slovenske Brezje" skupaj z redovnimi brati frančiškani, imajo v narčtu nov samostan. "Ave Maria" ima v svoji aprilski številki osnutek novega poslopja, ki je, oziroma bo impozantna stavba, če se uresniči. Potrebujemo nad sto tisoč dolarjev. Na vsa društva in na vsa blaga srca in na vse verne se apelira da prispejijo na pomoč. Darove naj se pošilja čez slovenskim šolskim sestram v Lemont.—Publicity Agent.

DOBER NASLEDNIK. Vse, kar je Bingelj ustanovil, ali propagiral, je propadlo. Njegov naslednik ima natančno tako srečo. Arhivar.

PREDLOG IZ BARBERTONA. Predlagam, da se zajca spodi v šumo, na njegovo mesto pa postavi "najboljšega" urednika pod pogojem, da ne bo vsake tri mesece računal tisočak za večje stroške, čiščenje klozuba, kopeli, napitnine, sodovode itd.—Barbertonski Primorec.

TITELNI ZA KLOBASE. Po starodavnem običaju se deli titelne le zaslužnim ljudem, ali pa, kakor jih je delil Lloyd George in jih deli papež — za nagrade. V milvauskih naselbinah smo se začeli deliti po titelnih in kastah. Kdor hoče iti v boljše kroge, naj prečita in se ravna po sledečem: Za en par kranjskih klobas dobi naslov "dobro poznati", za dva para "ugledni", za danke, "čislani", za dve danki, "spoštovani", za skledo godlje v obliki dopisa, "agilni".

Riževe klobase se upoštevajo le, če so kolkovane s primerno vsoto. V nasprotnem slučaju dobi aplikant le naziv "neki".—Urednik Smola.

ŠKODLJIVA IGRA. Ako se bodo lotorji še kaj dolgo igrali z dvorano SNPJ, jo bodo res diskreditirali. Gmotno so ji že dovolj škodovali.—RK.

VSE PO STAREM. V Pittsburgu še vedno vse po starem. Butler postaja vse grši in še bolj dolgočasen kakor je bil. Dom imamo — ne znamo ga porabiti, razen spodnje prostore. Rojaki, zganite se malo! — Pittsburgska cekarica.

FILOZOFSKI SPOMINI. Se še spominjate študenta, ki se je nekje v Iowi ukvarjal s filozofijo in vsako leto poslal slovenskim listom kak ducat dopisov, v katerih je objubljal, kaj vse bo za narod storil, kako ga bo učil in mu pomagal? Well, rešil je naroda nekaj stotakov, odrešil ga ni. Kakor Judje, tudi naš mili rod še vedno čaka odrešenika. Ongav Andreje se mu ponuja, a rod je krivoveren in ga odklanja.—Janez Spoznavalec.

NAŠA INDIVIDUALNOST. V Minnesoti smo samo poročevalci, opazovalci, dopisovalci, prepisovalci in Mihajlovi. Vso individualnost so nam ubili.—Diogen.

DNEVNO VPRAŠANJE. "Ga imaš še kaj?" "O, še ga bo do poletja. Kar pridi kaj okrog." Reporter.

KONZULOV FILMI. V soboto 5. aprila so kazali v dvorani SNPJ v Chicagu senečne filme iz Jugoslavije. Lepi kraji niso na njih prav nič lepi. Pozna se, da ravnajo z njimi od začetka neveselje roke. Čakali smo celo uro. Vstopnina, 50c, — 15c več kot je bilo oglašeno! Ljudje skrajno nezadovoljni. Tisti, ki ste za stvar odgovorni, ogibajte se takih polomijad! Ni vse zlato, kar se sveti, in ni vse lepo, kar se kaže iz Jugoslavije ali priporočajo konzulovi ljudje. Pa taka neokusna razdelba na tistih filmih! Prosim 50c nazaj.—JR.

RADIO "LIKOF". Tista "broadcasting" slovenska družba pri svetemu Stefanu — kaj se je zgodilo z njo???—Radovedo.

MADEŽI V ZGODOVINI S. N. P. J. Nobena organizacija ni brez napak. Vsaka ima v svoji zgodovini tudi madeže. Je pa razlika med programi, med tem, ali ima ideale, ali je le orodje pijavk, ki bi rade žrle na njenem telesu.

Eden madežev SNPJ. je, da je plačala Andreja Kobala za počitniško turo nad tisoč dolarjev, brez da ji imela kake koristi od tega. Dala mu je službo s primeroma dobro plačo, dasi po njegovi lastni izjavi nekaj tednov prej ni vedel ni, da je kje na svetu organizacija, ki se imenuje Slovenska narodna podpora. Delal je v uredništvu po svoji volji, lahko je obiskoval šolo kadar je bilo, ker mu je urednik dovolil te ugodnosti, v zahvalo pa se mu je potem rogali. Taki so karakterji, ki jih "diči" sebičnost, domišljavost in zloba.

NI MU BILO ZNANO. Nisem vedel, kdo je ta Andrej Kobal, dokler mi ni pravil naš delegat o njegovem hlinavstvu in računih za plezanje na Pike's Peak, za vodnika v muzejih v Washingtonu, za ogledovanje New Yorka in za čiščenje klozuba v Clevelandu, Denverju itd., za njegove kopeli, za napitnine — o, hell, kdo bi se vseh spominjal! Naš delegat mi je zadržal, ko sva brala dopis Jožeta Zaverznika ml., dejal, da, to je pa res! On (Kobal) si je v zapisnik konvencije SNPJ. utaknil zaupnico "soglasno", Zaverzniku jo je pa izpustil. Kar bi rad vedel je to: Kakšni ljudje ste v Chicagu, da redite take gade? — J. Petek.

DA — ČEMU? Čemu moli papež samo za preganjane kristjane v Rusiji, zakaj ne tudi za preganjane slovenske katoličane na Primorskem in nemake katoličane na južnem Tirolskem? To naj pojasni "Am. Slovenec", Andrejeva "Svoboda" in Andrej Križmanič.—Postojnčan.

"LE ČEVLJE SODI NAJ KOPITAR." Samopostavljeni "odlični slovenski književnik" ni sposoben soditi ne literature, ne umetnosti, čeprav se povsod ponuja in sili ter pošilja račune za svoje nemnosti. — Janez Spoznavalec.

V POJASNILO. Kadar se urednik "Svobode" postavlja za urednika Jeriča in njegovega "Amerikanskega Slovenca", vede, da sta to oba PRIVATNA lista, ki izhajata v INTERESU PRIVATNIKOV. "Am. Sl." je last žlahtne Kazimirja Zakrajčka in kope drugih delničarjev, "Svoboda" pa izhaja v interesu klike pri Bergerju in je last male skupine, ki se togtori zato, ker ne sme iti k blagajni SNPJ, z lopato in si napolniti skrinje. Program obojih je do pičice enak. — Arhivar.

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva. Izhaja vsak četrtak. Izdaja Jugoslovanska Delavska Družba, Chicago, Ill. Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze. NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. — Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

PROLETAREC Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor ..... Frank Zaitz Business Manager ..... Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address. PROLETAREC 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. Telephone: Rockwell 2864.

546

LONDONSKA KONFERENCA

Ljudstva zahtevajo "pripravljenost", trdijo ameriški džingoti s čikaško Tribuno na čelu, in intrigirajo ter hujskajo proti londonski konferenci, kakor je bilo pričakovati. Intrigirali so na prejšnji v Zenevi pod vodstvom agenta ameriških ladjedelniških družb, kateremu so objavile, ako bo uspešen, četrto milijona dolarjev "plače" in pokrijeje vseh stroškov za druge podkupnine, bankete in "napitnine".

V kapitalistični atmosferi, kakor vlada na londonski konferenci, je dalekosežen uspeh izključen, neglede kako se trudi MacDonald, kajli proti sebi ima vse druge vlade.

Vzlic temu služi prerekanje diplomatov v Londonu dobri stvari. Delavstvo se iz njega uči, da razborežito, kakršna bi pomenila konec vojn, ne bo, dokler bo dominiral kapitalistični razred. Če bi Zed. države imele delavsko vlado, pa bi konferenca v Londonu že izvršila svoje delo. Tako pa mešetari, izgubava in vara, ker odločujejo interesi kapitalističnih investicij v inozemstvu, torej pri- vatni profit.

Hočeš nočeš, ameriško delavstvo se bo moralo ne le v svojem interesu, nego v korist vsega sveta, otresti "nepolitične" politike ter se organizirati v svoji stranki za svoje koristi, ki so ob enem koristi vsega delovnega ljudstva po svetu.

SLEPILO ZA JAZBECE

V prošli kampanji za primarne volitve, v katerih so republikanci in demokratje nominirali svoje kandidate v zvezni senat in v državne urade, sta bila Ruth Hanna McCormick in Charles S. Deneen posebno glasna. Oba sta se potegovala za republikansko nominacijo v zvezni senat. Oba sta verna služabnika multimilijarskih interesov. Če bi izvolili senatorje samo dolarji, bi bila kampanja nepotrebnost. Toda poleg dolarjev je treba večine ljudskih glasov, in tako so kandidacije nad mesec dni prirejali škode dan za dnem in se obmetavali z grehi. Milijonarka McCormick je napadla svojega tekmeča Deneena, da je za mednarodno razsodišče, in iz tega sta napravila "važno vprašanje". O najvažnejšem vprašanju — o brezposelnosti milijonov, sta molčala.

Vzlic temu so ljudje prošli terek drli na volišča in jima oddajali svoje glasove. Pa jih bo že srečala pamet.

PABLO IGLESIAS

V nedeljo 6. aprila so na civilnem pokopališču v Madridu odkrili spomenik Pablu Iglesiasu, ustanovitelju in voditelju socialistične stranke v Španiji. Slavnosti so prisostvovali zastopniki stranke, delavskih unij in zastopniki internacionalne.

Pablo Iglesias si je s svojim dolgoletnim delom zgradil spomenik, ki je večji in mnogo trajnejši kot pa je spomenik, ki so mu ga postavili njegovi sodrugi na pokopališču v Madridu. Gradil in oblikoval je delavsko gibanje v Španiji, kakor so ga veliki socialistični pionirji-voditelji v drugih deželah, in zapustil je organizacijo, katera je v Španiji edina, ki razume velike svetovne probleme socialnega značaja, in edina, ki ima konstruktiven program za dvigovanje španskega ljudstva iz močvirja neznanja, klerikalizma in reakcije.

JUBILEJNA ŠTEVILKA

Vitalnost "Proletarca" je razvidna v velikem zanimanju za njegovo jubilejno številko. Zelo mnogo prijateljev mu je poslalo spise iz vseh krajev Zed. držav in iz Jugoslavije. Praznovati petindvajsetletnico po tolikih krizah v znamenju listovega napredka je res razveseljiv dogodek.

PAVEL DOROHOV:

Prevedel Ivan Vuk.

SIBIRSKI PUNT

Ruski roman iz dni državljanske vojne

(Nadaljevanje.)

"Za kaj drugega?"
"Moje mnenje je, da so to boljševiske bande."

Šef gubernije se smeji.
"Kaj vam pade v glavo! Odkod pa naj pridejo? Boljševiki so za Uralom!"
"Citajte poročilo. Poznam to stvar. Imam poročila od raznih strani. Svoječasno sem vam o tem poročal. Tukaj, vidite. Nekolikokrat so bili odposlani mali oddelki milice, da bandite polove. Ali malone vsi oddelki so bili uničeni do poslednjega moža. Če pa se pošljejo večji oddelki, ni o banditih ne duha ne sluha. Jasno je, da imajo pri tem kmetje svoje prste vmes. Samo oni lahko skrijejo zločince in jim poročajo o naših ukrepih. In naposled — ubijajo se uradniki milice in napadajo se okrožni uradi, ki so med kmeti zelo sovraženi. Pred vsem se pobijajo tisti, ki so pri lovu na boljševiske igrali vidno ulogo. Med tem pa vozijo kmetje nemoteno po vseh cestah in nikdo jim ne stori nič žalega."

Šef gubernije se zasmali.

Oddelek kakih dvajset oboroženih ljudi se pojavljuje v pristanišču. Starejšina, veliki črnobradi mož, stopi v pisarno paroplovne družbe.
"Ali pride parobrod kmalu?"
"Čez eno uro."

"Ali lahko ljudje tu počakajo?"
"Seveda. Odkod prihajate?"
"Iz Stepanovke. Boljševiki smo iskali."
"Sem si mislil. Kaj bi naši vojaki drugače tukaj delali?"

Oboroženi ljudje se razležejo po prostoru. Uro nato je prispel parobrod. Mostič je bil položen.

"Stoj. Nikdo naj se ne gane!"
Dvajset pušk gleda na izstopajoče. Mnogoča plane nazaj. Velik, črnobradi mož s petorico ljudi na ladjo. Naravnost na polubo.
"Vaše dokumente!"

Kolena se tresajo, bele, negovane roke, držeč dokumente, trepetajo. Osem ljudi v temnozelenih vojaških jopah odvedejo s parobroda.
"Medpalubje ostane nedotaknjeno. Vsak, kdor hoče, lahko izstopi!"

Kmetje z vrečami na ramenih prestopajo neodločno. Majhen rdečebredec se prerije skozi.

"Kaj bomo stali tu. Saj so naši ljudje. Pojdite!"
"Potegnite mostič. Srečno pot, gospod kapitan."

Kapitanov debeli, obriti obraz se zaničljivo nasmehne.
"Naprej!"

Med širokim, strmim obrežjem plava parobrod nizdol. V prvem razredu sedita dva uradnika v temnozeleni žametni čepici, mlad praporščak, dve ali tri dame. V kotu, pri posebni mizi velik, črnobradi mož, trgovec ali podjetnik — pije čaj. Pred njim je velik čajnik z vodo, zraven manjši s čajem, kozarec in skodelica s sladkorjem.

Praporščak se kuha od jeze.
"Prosim vas. Predstavite si to predrznost! Pri belem dnevu, v najbližji bližini velikega okroglega mesta se mori, ropa. Nikdo ni varen več svojega življenja!"

"Da, boljševiski so zares postali nesramni."
"Kaj boljševiski. To je navadna roparska drhal. Seve, naredili bomo kratek proces. Ena, dve . . . in konec!"

"Imate mnogo ljudi s seboj?"
"Petdeset bajonetov. Ah, z enim dučatom si gotov v svojo sodrgo."

Črnobradi potrk s pokrovom na čajnik:
"He, fant, prinesi še en čajnik čaja!"
V Smijovski se vkrca cela gruča stavbnih mizarjev. Vsi nosijo zaboje z orodjem, sekire in žage.

"Kam potujete?"
"V Aljoškinu bomo postavili cerkev."

Po noči spe vojaki na pričinah. Puške stoje zraven, prislone k stenam. Njim nasproti ležijo mizarji, nekateri na klope, drugi na tleh. Motno sveti majhna oljnata svetilka. Na pričinah je temno. Pred puškami hodi vojak gor in dol. Pred klopi, kjer spe mizarji, se iz gruče dvigne nek mož. Zdeha, se praska po hrbtu in stopi k stražujočemu vojaku.

"Rojak. Kje je tu stranišče?"
"Idi naravnost, tam na levo na hodniku."
Pri povratku se zaplete v pogovor.
"Kam greste?"

"Neko drhal lovit. Tu nekje morajo biti banditi."

"Ali so razbojniki, ki jih naj polovite?"
"Ne vem. Pravijo, da so boljševiski."
"Kadiš?"

Vzame tobačni mehur, si naredi cigareto. Pomoli mehur vojaku.
"Na, vzami, rojak."

Vojak naredi cigareto. Skloni se, da si prižge. Ježeči rdeči brki se obsvetijo. Hoče se zravnati. Ali jeklene roke mu naenkrat stisnejo vrat, nekdo ga zgrabi za noge. V sekundi mu nekdo potisne v usta klopčič, roke in noge so zvezane. Mizarji skočijo po koncu in zgrabijo za puške. Eden od vojakov plane po koncu.

"Da se nikdo ne zgane!"
Vse puške gledajo vojaka.

Velik, črnobradi stopi s tremi oboroženimi ljudmi h kajuti prvega razreda. Potrka.
"Kdo je?"

"Gospod poročnik. Vašim ljudem se je pripetila nesreča."
Ključ se obrne v ključavnici. Praporščak se prikaže, oblečen samo v spodnji obleki. Črnobradi — Aleksej Petruhin — stopi v kajuto. Naperi revolver na praporščaka.

"Oblečite se, gospod poročnik. Vaša pot gre daleč."
Zobje častniku šklepetajo. Stegne roko po revolverju na mizi. Petruhin ga z mirno kretinjo zadržati.

"Pustite to!"
"Kdo ste? Pokličem svoje ljudi!"
"Vaši ljudje so razoroženi. Požurite se! Ni časa!"

S tresočimi rokami obleče praporščak hlače in čevlje. Jezi se nad svojim strahom, se dela mirnega, ali čeljusti šklepetajo proti volji.

Častnika odpeljejo dol. Petruhin stopi h krmilarju. Na obeh straneh se pojavljuje oboroženi postavi. Petruhin dvigne revolver.

"K bregu!"
Krmilar razume. Nasmehne se v široko brado. Mirno odgovori, kakor odgovarja kapitanu:
"K bregu!"

Parobrod se suče počasi. Petruhin stopi na poveljniški mostiček. Skloni se h govorniki cevi.
"Počasi! . . . Stoj!"

Parobrod zadene na mehak pesek. Mostič se spusti. Prinesejo zaboje, sekire in žage na breg. Puške so bile še vedno naperjene na vojake. Vojaki šepetajo med seboj:
"Bratje, ali ste boljševiski?"
"Boljševiki."

"Zvami gremo. Vzemite nas s seboj." Petruhin stopi k vojakom.
"Kdo gre z nami?"
"Jaz! Jaz! Jaz! Jaz! Jaz!"

Kak poldrugi ducat vojakov se dvigne. "Pojdite. Vzemite zaboje s seboj!"
Mostič se je dvignil. Kolesa parobroda udarijo počasi po vodi . . .

Petruhin pokaže molče z glavo na častnika.
Dva moža, ki sta stala zraven častnika, vržeta puške na ramena.
"Pojdi!"

Šli so nekaj korakov v stran. Kratka salva . . .
Nekaj minut nato se pridružita molče ostalim.

Stotinja se je namestila v vasi po hišah. V veliki peterogelni hiši Miheja Bakejova se je nastanilo deset vojakov. Mihej je priprout mož, ni delal veliko sitnosti. Čez nekaj časa je privlekel veliko vedro vodke.

"Pijte! Naši branilci se morajo pri nas dobro počutiti!"
Vojaki poskusijo vodko.
"Hudirja, ta se da piti!"
"Vam diši? Žena, prinesi še!"

Vojaki pijejo, Mihej z njimi. Vojaki prepevajo, Mihejev glas preglaša vse. Nato se jamejo objemati. Mihej se poljublja z vsemi.

"Salament! Ti prokleti boljševiski . . . Razbijemo jih na drobšč!"
"To si mislim!" pritrjuje Mihej.

Močna samogonka je vojake kmalu položila. Tudi Mihej je ležal pod mizo.
Po noči pa je šel hitro na dvorišče. Ob ograji se zganeta dve postavi.

"Kako je, stric Mihej?"
"So kakor mrtvi. Vstopite!"
Tiho stopijo v hišo, vzamejo deset pušk in izginejo ravnotako tiho. Mihej zamišljeno obstoji.

(Dalje prihodnjič.)

CANKARJEV SPOMENIK, DELAVSTVO, CANKARJEVA DRUŽBA

Piše Ivan Vuk.

Spomenik našemu pisatelju Ivanu Cankarju, ki ga nameravajo postaviti na Vrhniko, polni predale "Prosvete" in "Proletarca" v Ameriki ter "Slovenskega Naroda" in "Jutra" v Jugoslaviji. Piše se, kritizira, hvali in graja in kajvem, kaj vse.

Opazujoč vse to, se mi pojavljajo vprašanja:

1.) Ali so v resnici tisti, ki hočejo postaviti spomenik in ki zbirajo denar pravi ljubitelji knjig Ivana Cankarja in njegovega imena?

2.) Ali ni morda v vsem tem kričanju, navdušenju in mogočnih fraz, majhno, vsakdanje poželenje veljati kot inicijator in gonilna sila, ki je postavila pisatelju Cankarju bronasti spomenik?

3.) In potem, ko bo spomenik že stal in tisto poželenje utešeno? Koliko bo še veljal Ivan Cankar got glasnik lepote in klicatelj po pravici?

Gledajoč ta vprašanja, ki se mi neprestano pojavljajo, ugotavljam vsak dan dejanja, ki so zelo nenavadna — vsakdanja.

Ako že mora po starih tradicijah in v znak kulture, Cankar nekje imeti bronast spomenik, naj mu ga postavijo. Kdor vidi v bronastem spomeniku izkazano hvaležnost, priznanje, oživotvarjanje idej, ah, naj zbra denar, naj mu stavi bronasti spomenik. V tem svojem navdušenju in akciji je podoben bronu oziroma tisti zlitinini, iz katere se lijejo taki spomeniki. Mrzla zlitina. Zakaj, resnične so besede, ki so zapisane: Vsak, ki stavi spomenike, stavi jih po karakteru svoje duševnosti in svoji miselnosti. Da bi pa duševnost in miselnost proletariata bila nekaka zlitina mrzlih izklesanih in na piedestale vkovanih spomenikov, je samo groba žalitev proletariata. Kajti proletarijat, delovno ljudstvo je gonilna sila zgodovine in on stavi v prvi vrsti in najprej spomenike, ki žive, ki dvigajo, ki so motor te gonilne sile.

In tak živ spomenik je proletarijat Slovenije postavil Ivanu Cankarju s Cankarjevo družbo. Knjige med delovno ljudstvo! Knjige, ki naj bude Hlapca Jerneja, ki naj dramijo v njem potlačeno, dušečo se čustvo človeškega dostojanstva iz katerih naj veje duh Ivana Cankarja, to je geslo živnega spomenika Ivanu Cankarju, "Cankarjeva družba".

Ta spomenik, ki so ga postavili samo delavci, ne gleda samo Vrhnika in tisti, ki gredo tam mimo. Ni samo nji v ponos. Gleda ga in živi v njem delavstvo Jugoslavije. Tako velik je ta spomenik, da ga gledajo in žive v njem slovenski delavci v Nemčiji, Avstriji, Franciji in — v Ameriki. Spomenik Cankarju iz bron na Vrhniko pa — hočejo postaviti: Odbor na Vrhniko, sestavljen iz samih magnatov, veleposestnikov, ki imajo milijone in delavci v Ameriki, ki zbirajo zato denar.

To sem moral podčrtati, tako nekaj strašno nenavadnega je ta ugotovitev. Delavci zbirajo denar, kapitalisti stavijo s tem denarjem spomenik. Sami iz svojega ga ne marajo postaviti, dasi bi ga lahko in biliti v svojih denarnicah izdane svote ne čutili. Spomenik se še ne stavi, ker še manjka denar. Prepirajo se tudi radi osnutka spomenika. Delavci v Ameriki prispevajte, da bo stal

spomenik čimpreje, tako je bilo pred kratkim zapisano v gosposkem časopisu.

Se več. Cankarjevi izbrani spisi izhajajo. A kdo jih kupuje? Podjetniki? Ne. Podjetniki, sol buržoazije Cankarja ne marajo. Niso ga marali, ko je živel, ne marajo ga sedaj, ko je umrl. Njegovi spisi so jim nepriljubljeni. Ako se jih s temi Cankarjevimi zbranimi spisi nadleguje se jeze in padle so že celo besede:

"Saj bo dobil spomenik! To mu je dovolj. Naj da sedaj mir."

"In ker že delavci v Ameriki zbirajo za tak spomenik svoje žulje, ga mi, vrhniški gospodje, že postavimo."

In . . . v odboru za Cankarjev spomenik na Vrhniko so gospodje zato, da postavijo Cankarju spomenik, kupljen za nabran denar, ki so ga dali delavci.

To sem moral povedati, ko čitam o vseh tistih sporih, kritikah, odgovorih in hvalisanju.

S tem sem, . . . (tistim, ki hočejo misliti in stopiti preko svojih malomeščanskih navad in tradicij), podal obenem odgovor na točke 1., 2.) in 3.) v začetku tega pisma.

Mi, delavci, smo postavili Cankarju živ spomenik "Cankarjevo družbo". Kličemo Vam, delavci v Ameriki, sotrpini, bratje, sodrugji naši! Naj bo ta spomenik "Cankarjeva družba" močan motor v našem življenju, mišljenju in ustvarjanju. Naj bo naraščajoči, zgodovino ustvarjajoči velikan. Bron, mrtva zlitina pa naj bodo oni, ki umirajo.

Ali že imate vstopnice za prihodnji koncert "Save"?

Chicago, Ill. — "Sava" priredi koncert z izredno obširnim in izbranim sporedom v nedeljo 27. aprila v dvorani ČSPS na 1126 W. 18th St.

Opereta "Kovačev študent" je ena izmed točk njenega koncerta. Razen tega boste čuli pevce in pevke predvajati druge kompozicije v mešanem, moškem in ženskem zboru, v duetih in kvartetih.

Vstopnice so 75c v predprodaji in \$1 pri blagajni. Dobite jih pri članih in članicah zbornice in kluba, pri tajniku kluba in v uradu "Proletarca". V vašo korist je, da jih kupite v predprodaji. — P. O.

Zora Ropasova poje v nedeljo v Chicagu

Chicago, Ill. — V nedeljo 13. aprila ob 3. popoldne bo imela v dvorani SNPJ., 2657 So. Lawndale Ave. pod pokroviteljstvom zbora, "Prešeren" koncert znana pevka Zora Ropasova. Vstopnice v predprodaji so 50c in pri blagajni 75c. Dobe se pri članih zbora in prijateljih.

Zora Ropasova poje v nedeljo v Chicagu

Chicago, Ill. — V nedeljo 13. aprila ob 3. popoldne bo imela v dvorani SNPJ., 2657 So. Lawndale Ave. pod pokroviteljstvom zbora, "Prešeren" koncert znana pevka Zora Ropasova. Vstopnice v predprodaji so 50c in pri blagajni 75c. Dobe se pri članih zbora in prijateljih.

Zora Ropasova poje v nedeljo v Chicagu

Chicago, Ill. — V nedeljo 13. aprila ob 3. popoldne bo imela v dvorani SNPJ., 2657 So. Lawndale Ave. pod pokroviteljstvom zbora, "Prešeren" koncert znana pevka Zora Ropasova. Vstopnice v predprodaji so 50c in pri blagajni 75c. Dobe se pri članih zbora in prijateljih.

Zora Ropasova poje v nedeljo v Chicagu

Chicago, Ill. — V nedeljo 13. aprila ob 3. popoldne bo imela v dvorani SNPJ., 2657 So. Lawndale Ave. pod pokroviteljstvom zbora, "Prešeren" koncert znana pevka Zora Ropasova. Vstopnice v predprodaji so 50c in pri blagajni 75c. Dobe se pri članih zbora in prijateljih.

Zora Ropasova poje v nedeljo v Chicagu

Chicago, Ill. — V nedeljo 13. aprila ob 3. popoldne bo imela v dvorani SNPJ., 2657 So. Lawndale Ave. pod pokroviteljstvom zbora, "Prešeren" koncert znana pevka Zora Ropasova. Vstopnice v predprodaji so 50c in pri blagajni 75c. Dobe se pri članih zbora in prijateljih.

Zora Ropasova poje v nedeljo v Chicagu

Chicago, Ill. — V nedeljo 13. aprila ob 3. popoldne bo imela v dvorani SNPJ., 2657 So. Lawndale Ave. pod pokroviteljstvom zbora, "Prešeren" koncert znana pevka Zora Ropasova. Vstopnice v predprodaji so 50c in pri blagajni 75c. Dobe se pri članih zbora in prijateljih.

Zora Ropasova poje v nedeljo v Chicagu

Chicago, Ill. — V nedeljo 13. aprila ob 3. popoldne bo imela v dvorani SNPJ., 2657 So. Lawndale Ave. pod pokroviteljstvom zbora, "Prešeren" koncert znana pevka Zora Ropasova. Vstopnice v predprodaji so 50c in pri blagajni 75c. Dobe se pri članih zbora in prijateljih.

Zora Ropasova poje v nedeljo v Chicagu

Chicago, Ill. — V nedeljo 13. aprila ob 3. popoldne bo imela v dvorani SNPJ., 2657 So. Lawndale Ave. pod pokroviteljstvom zbora, "Prešeren" koncert znana pevka Zora Ropasova. Vstopnice v predprodaji so 50c in pri blagajni 75c. Dobe se pri članih zbora in prijateljih.

Zora Ropasova poje v nedeljo v Chicagu

BANOVČEVI KONCERTI

Koncerti Svezotzarja Banovca so aranžirani v sledečih naselbinah:
Hermine Pa., v soboto 12. aprila.
Cleveland, (Collinwood), O., v nedeljo, 20. aprila.
Chicago, Ill., v nedeljo, 18. maja, Orchestra Hall.
Milwaukee Wis., v nedeljo 25. maja.

Calumet, Mich., v ponedeljek 2. junija.
Traunik, Mich., v soboto 7. junija.
Ely, Minn., v nedeljo 15. junija.
Duluth, Minn., v nedeljo 22. junija.

Girard, O. v soboto 30. avgusta v Slovenskem domu.
Cleveland O., v nedeljo 21. septembra v Slov. nar. domu.
Kdor želi glede koncertov z Banovcem korespondirati, naj piše na naslov 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

NEZAPOSLENOST UNIJSKIH DELAVCEV.

Iz urada A. F. of L. poročajo, da je bilo izmed članstva ameriških unij, ki so pridružene Ameriški delavski federaciji, meseca februarja 22 odstotkov nezaposlenih.

REZULTAT SPLOŠNEGA GLASOVANJA ZA SEDEŽ VIII. REDNEGA ZBORA J.S.Z.

Sedeški klubi so poslali rezultat glasovanja za sedež VIII. rednega zbora. Glasovalo se je o treh, na prejšnjem zboru določenih mestih, kot so tu označena.

St. kluba in kraj	Chicago	Detroit	Waukegan	Skupaj glasov
1, Chicago, Ill.	10	47	7	58
2, Glencoe, O.	—	6	—	6
4, La Salle, Ill.	8	2	—	10
5, Conemaugh, Pa.	—	18	—	18
10, Forest City, Pa.	—	11	—	11
11, Bridgeport, O.	—	14	—	14
13, Sygan, Pa.	—	13	—	13
15, Sublet, Wyo.	—	—	—	—
17, Grays Landing, Pa.	—	1	—	1
19, Burgettstown, Pa.	5	—	—	5
20, Chicago, Ill.	2	17	—	19
21, Arma, Kans.	—	14	—	14
27, Cleveland, O.	—	27	—	27
28, Newburgh, O.	—	8	—	8
32, West Newton, Pa.	—	—	—	—
37, Milwaukee, Wis.	1	19	3	23
41, Clinton, Ind.	—	—	7	7
45, Waukegan, Ill.	1	8	—	9
47, Springfield, Ill.	1	9	—	10
49, Collinwood, O.	1	10	—	11
50, Virden, Ill.	3	1	—	4
69, Hermine, Pa.	—	14	—	14
95, Piney Fork, O.	2	9	—	11
114, Detroit, Mich.	5	56	—	61
115, Detroit, Mich.	—	18	—	18
118, Canonsburg, Pa.	—	9	—	9
131, Pittsburgh, Pa.	—	—	—	—
175, Moon Run, Pa.	—	—	—	—
178, Latrobe, Pa.	4	6	2	12
180, West Allis, Wis.	14	6	—	20
184, Lawrence, Pa.	—	3	—	3
189, Blaine, O.	—	—	—	—
222, Girard, O.	—	12	1	13
224, Chicago, Ill.	—	8	—	8
232, Barberton, O.	—	—	—	—
235, Sheboygan, Wis.	—	—	—	—
Members at large	3	2	—	5
Skupaj	60	368	14	442

Rezultat glasovanja je poslalo 28 klubov in 5 posameznih članov. Udeležilo se ga je nad 60 odstotkov članstva. 8 klubov ni glasovalo, oziroma ni poslalo rezultata glasovanja tajništvu JSZ. Do datuma, ko je bilo sestavljeno to poročilo. Izmed posameznih članov jih ni glasovalo 13.

Sedeški klubi niso poslali poročila: 15, Sublet, Wyo.; 17, Grays Landing Pa.; 32, West Newton, Pa.; 131, Pittsburgh, Pa.; 175, Moon Run, Pa.; 189, Blaine, O.; 282 Barberton, O., in 235, Sheboygan Wis.

Izmed klubov, ki niso poslali rezultata glasovanja so aktivni vsi razen kluba v Blaine, O. Vsi klubi so bili pozvani pisмено in v listu naj sporite rezultat glasovanja pravočasno.
Sklep članstva je, da se vrši VIII. zbor JSZ. v Detroitu, Mich.
TAJNIŠTVO J. S. Z.

OBČINSTVU V CHICAGU:

"KOVAČEV ŠTUDENT"

v nedeljo 27. aprila v dvorani ČSPS. na koncertu "Save". Bogat pevski spored.

Vstopnice v predprodaji 75c, pri blagajni \$1.

Izlet v Jugoslavijo

dne 9. maja tega leta z ekspresnim parnikom

OLYMPIC večjim spremljevalcem. Originalne cene brez kakih doklad. Najboljši prostori in vsi razredih so že sedaj zagotovljeni za nas.

Nepozabite na VELIKONOČNI IZLET

Največji parobrod na svetu MAJESTIC

odpluje iz New Yorka dne 4. aprila z več skusenimi spremljevalci za potnike. Na morju samo 5 dni in pol. Rezervacije za ta prvi izlet in za izlete v juniju in juliju sprejema

KASPAR AMERICAN STATE BANK 1900 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO, ILL.

WM. B. PUTZ
Cicero's LEADING LARGEST OLDEST Florist
Cvetlice in venci za vse slučaje.
5134 W. 25TH ST., CICERO, ILL.
Tel.: Cicero 69. Na domu Cicero 2148.

Royal Bakery
SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA.
ANTON F. ŽAGAR, lastnik.
1724 S. Sheridan Rd., No. Chicago, Ill.
Tel. 5524.
Gospodinjke, zahtevajte v trgovinah kruh in naše pekarno.</

ANGELO CERKVENIK: DAJ NAM DANES NAŠ VSAKDANJI KRUIH

Socialna povest.
(Ponatis iz knjige "Cankarjevo družbe".)

(Dalje.)

Da bi vse to morala zamenjati s samotno pralnico, kjer bi se malevala, živela sama zase, kjer bi bila obsojena na dočista individualistično življenje — ji ni šlo v glavo. Vedela je pač, da bo morala, kadar bo glad najglasnejši, ugrizniti tudi v kamen, a poskušala je, kar bo neizbežno prišlo, odložiti do skrajnosti.

Se vedno ni hotela obupati, še vedno je hodila od tovarne do tovarne, a pogovor med neko ubogo žensko in lastnikom tovarne, ki mu je bila priča v sprejemnici tovarne, ji je vzela poslednji pogum.

— Gospod, je rekla ženska, čitala sem v časopisu, da ...

Razgrnila je časopis in s prstom pokazala na oglas.

— Da, gospa, pet in dvajset delavk smo rabili. Je že vse oddano, mi je zelo žal.

— Gospod, taka reva sem, dvoje otrok imam in bolnega moža. Ze tri leta leži; ne more se niti ganiti.

— Razumem, gospa, a pomagati vam ne morem.

— Gospod delala bi za nižjo urnino.

— Za nižjo?

— Za petsto dinarjev na mesec!

— Za petsto? Pri meni imajo delavke največ po dva dinarja na uro, večina jih zasluži po en dinar petdeset, nekatere so zadovoljne celo z enim dinarjem. Delo je lahko, igračkajne.

— Gospod, delala bi za dinar ...

— Ne morem vas sprejeti, stalež je prenapolnjen.

— Delala bi po dvanajst ur na dan ... eno uro brezplačno, gospod ...

— Mi je zelo, zelo žal! Sem vam že povedal.

Ženska se je mehanično obrnila, brezrazno pogledala proti izhodu in počasi odšla.

Marta je pogoltnila bolelost in v njej je vstala nova misel:

— Zakaj moli ta človek vsak dan zjutraj v frančiškanski cerkvi: Daj nam danes naš vsakdanji kruh ... Ali ne misli: Daj mi danes moj kruh ...

— Tudi jaz sem čitla v časopisu, gospod.

— Vidite, gospodična, srce me boli, ker sem moral odsloviti to ubogo žensko ... Saj nisem slab človek, res ne ... Ampak takšne ženske, ki imajo otroke, ki jim leži mož že po tri leta doma, so slabe delavke; venomer mislijo le na svojo družino, mesto na moje delo ... Ne morem! Saj je tudi Kristus rekel: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe ... ali ni s tem povedal, da moramo najprej sami sebe ljubiti?

Tudi Marta je odšla, ko je šef firme zvedel, kdo je Marta Sošičeva.

Po dveh dneh je čitala, da se je neka družina po nesreči zasturila s plinom. Mož je že tri leta bolehal, otroka sta bila tudi bolna, mati pa se je težko borila za vsakdanji kruh. Ljudem ni nikdar mogoče dopovedati, kako nujno potrebna je skrajna opreznost ...

Marta je kriknila, ko je prečitala skrupulo o nesreči neznane družine, preko katere bo jutri trava rasla ...

Brezizrazne oči uboge ženske so jo tako predirljivo, tako neznansko žalostno gledale ...

— Ingo moj, mati je morala zasturpiti svoje otroke ... razumíš?

Ingo se je nasmehnil.

Venomer jo je zalezoval tih, na smrt obsoben glas, ki mu je bilo poznati izplakan jok.

— Takšna reva sem, dvoje otrok imam ... kruha mi dajte, kruha ...

— Ali moramo obupati? Ali ni rešitve, se je spraševala. O, ko bi mogle izmučene množice doumeti, da morajo preko malenkostnih osebnih stremeljenj doseči mogočno skupnost, o, da se najde mogočna sila, ki bi plaha in boječa hotenja, skrite želje, milijone in milijone drobcev volje in moči spojila v veletok ene same čudežne volje in gigantske moči, v velereko ene same in orjaške ljubezni! Cigav bi bil ves svet? Ali bi ne bil tedaj bolesten krik:

— Kruha, kruha ... le sramota pega v zgodovini človeštva?

Izdala je poslednje pare.

Stana je postala tiha; Martina žalost jo je navdajala s skrbjo in bojznijo. Marta je začela odločno odklanjati njeno pomoč, ker je dobro vedela, da si mora vsaka skorjico kruha, ki jo iz ljubečega srca poklanja njej in dečku, odtrgati od ust ...

Stani se je Ingo strašno smilil. Rada bi mu bila dala vse — a imela ni nič. Morala je misliti tudi nase. Nameravala se je omožiti in prihrankov ni imela ... Njen fant je bil prav takšen revež, kakor ona sama: delavec pri "Jugokonsu".

Marta je zelo pogosto jokala ...

Kje je bila tista trda, jeklena Marta? Kje je bila Marta, ki se je še pred nedavnim borila entuziastično in je neomahljivo verjela v zmago lepote in dobrote?

Omagovala je.

Čutila je, da so ji vzeli možnost borbe, da so jo izločili iz družbe, v kateri bi se mogla boriti, da so ji stopili z okovano peto na vrat ... Vsi napor, da bi zopet prišla med delavce

in delavke, so se ponesrečili. Na selitev v tuje kraje ni mogla resno misliti. Saj ni imela denarja! Zato ji je bilo življenje med znanci in v znanem kraju vsaj za spoznanje lažje. Kaj bi storila, če bi morala v tujini z otrokom v naročju nočiti na cesti?

Upala pa je, da bo morebiti vendarle prišla do svojega denarja. Nekakšen komisarijat, kali, je upravljal preostalo premoženje Triglavske banke in vodil likvidacijo. Neštetokrat so ji obljubili, da se bo stvar uredila, da bodo majhni vlagatelji le prišli do svojih par, da so le-ti prvi, da pridejo šele za njimi na vrsto težji, bogatejši upniki.

Medtem pa so časopisi objavljali vznemirjajoče vesti, da bodo razni odvetniki in komisarji vse požrli, da bodo vlagatelji lahko zadovoljni, če jim ne bo treba plačati še honorarjev za odvetnike ...

Nastale so dolgotrajne tožbe in prekanja, ki jim majhen človek ni mogel slediti, najti vzroka, a razumeti ga še celo ne. Majhen človek je mislil takole bedasto:

Če sem komu denar posodil in je možakar polovico ali dve tretjini zapravil, kaj zlodja delajo z drugo polovico ali tretjo tretjino? Zakaj nam ne povrnejo vsaj polovice ali tretjine ali četrte? Kakšen vrag jih moti? In zakaj se tisti gospod generalni ravnatelj — ki se je srečno vrnil iz tujine — tako neovirno vozi v prekrasnem avtomobilu s kopicco najodličnejših dam? Zakaj pod tujim imenom kupuje hiše, podjetja, delnice, zakaj kupčuje in zapravlja, mi pa umiramo in prosimo:

— Kruha, kruha!?

O, kako težko je razumeti, da je pisana pravica šibka in bedna, da je mogoče življenje, ki ga ni še nikdar ničel mogel strpati v kodeks pisanih zakonov in pisane pravice, močnejše, nego vse, kar so kdaj napisali. Močnejše, ker je praelement vsega, tudi tistega, kar je napisano ... O, kako težko je razumeti, da gre življenje svoj, samo svojo lastno zmagovito pot preko vseh drobnih misli človeka, ki je le neizmerno majhen del življenja!

VIII.

V deželo je pokukala s svojo belo glavo zima.

Tam v gozdu za mestom je veter polglasno, počaje zavijal, kakor žalosten pes, visoki vrhovi stoletnih dreves so se pripogibali, valoveč kakor morske plasti ob poigravajočem se vetriču. Snežinke so se razposajeno in muhasto zaletavale, krožile v grbastih kolobarjih, se poigravale in ginile ...

Pred durmi vile je stala Marta. Težko ji je bilo odločiti se.

— Saj bo samo začasno. Ko se mi bo ponudila prva priložnost, bom zopet v tovarni. Odprli so ji vrata.

— Sedite, ji je velela sobarica.

Marta je sedela in čakala na gospo, ki je kmalu prišla, zapicila svoj pogled v Marto, kakor da ji hoče pogledati prav na dno njenih misli.

— Službo želite, kajne?

— Da, gospa.

Gospa? Samo gospa, si je mislila milostiva. Celo vitez von Stromfeld mi je vedno rekel: milostiva in mi galantno poljubil roko.

— Kje ste do zdaj služili?

— Bila sem delavka v tovarni.

— Tovarniška delavka???

Da se gospa ni premagovala, da ni bila tako dobro vzgojena, da ni manir tako vsestransko in do potankosti korektno obvladala, bi bila ob besedi, ki je označevala pojem tovarniškega živinčeta, odskočila. Beseda "tovarniška delavka" ji je pričarala vizijo zatohle, z dimom najslabših cigaret zakajene izbe neke določene predmestne gostilne. Po mizi cigarete, ogorki, raztršen pepel, razlito vino, tisto najcenejše ... Delavci brez kravat, vsi rdeči, zabuhli ... nekoliko neotesancev je kar pokritih ... Vsi so pijani ... Med njimi sedijo tovarniške delavke, nekatere sedijo fantom v naročju ... Ena celo objema tistega kodrolasega, lepega fanta ... Skoraj zavida ji ga ... Pa saj je čisto navaden delavec! Glej no, kako kalne oči ima tista deklina! Kvantajo, prepevajo nesramne pesmi, vriskajo, tulijo, se prerivajo ... V izbi diši po znojnih telesih, po kmečki umazanosti ... Človeku se obrača v želodcu ... Samo enkrat je bila po nesreči zašla v takšnole beznico. Zvedela je, da so tisti ljudje bili delavci in delavke iz opekarne. Gospa krčmarica, ki je bila njena dobra prijateljica in kompanjonka njenega moža, veleprodajalca vina in žganja, ji je povedala še mnogo strašnejše stvari. O pretepih, tatvinah in o podobnem.

— Saj ni mogoče vsake kar na lepem obsoditi, si je mislila, a človek mora biti previden! So eine Person kann man nicht so ohne weiteres ins Haus nehmen. Keinesfalls!

Poskušala je kolikor mogoče prijazno pogovarjati se z njo, a v ustih jo je motil nenehoma grenak, silno neprijeten okus, ki je prišel kar sam od sebe.

— Ze sama narava, die Natur selbst, me svari, si je dejala. Mon dieu, saj jaz bi bila rada prijateljska z njo, a kaj morem, če me stresa mraz že ob pomisli ... Ni napačna ženska, čedna je. Bog ve, zakaj se ni omožila ... Ich kann mir ja denken!

(Dalje prihodnjič.)

Pobarvana poročila kominterni

Pod naslovom "Kako jugoslovanski komunisti vlečejo boljševike a nos" poroča "Delavska politika" z dne 12. feb. po beogradskih "Radničkih novinah" sledeče:

"V "Pravdi", službenem organu ruske komunistične stranke, v številki z dne 6. januarja, je izšel dolg članek o Jugoslaviji. Članek navaja vrsto predrznih laži o naših razmerah. Tam se proslavlja velika in uspešna aktivnost komunistične stranke v naši državi. Pripoveduje se, kako ona vodi nezadovoljne in revolucionarne delavske množice v stavke, kako se po vaseh vodijo oborožene borbe med žandarji in kmeti; kako novoustanovljena agrarna banka v nič prodaja imovino obubožanih kmetov, in ti se s puškami upirajo, da jo branijo. Zmerni voditelji opozicije molče, toda nacionalisti iz Hrvatske vodijo boj za svoje nacionalne pravice ob sporazumu z inozemskimi državami. Socijalisti, pravi moskovska "Pravda", sodelujejo v vseh državnih komisijah, ki poslabšujejo delavsko zakonodajo. Boj vodi samo komunistična stranka, ki se je na zadnjem letnem zborovanju otrsela oportunističnih elementov in je postala okrepljena moralno in idejno.

Očividno je, da morejo take lažnjive vesti pošiljati in objavljati v svet samo ljudje, ki pišejo zato, da dobe plačilo. Ali ni to predrznost, če se govori o velikih delavskih stvarkah pri nas, ko stavek sploh ni? Kje so te komisije, v katerih socijalisti poslabšujejo delavsko zakonodajo? Agrarna banka je šele ustanovljena in je pričela dajati posojila in pretekli bodo še meseci, da bo mogla z

ozirom na svoje terjatve prodajati kmetiška posestva. Toda komunisti pišejo, da po vaseh že puške branijo kmetiško posest pred agrarno banko. In končno, kje pa je tista moralno in idejno obnovljena komunistična stranka in kdo so ti njeni oportunistični elementi, katerih so se otrebili? Ali ni tako pisanje navadna provokacija, katere račun plačajo navadni delavci, ki so verovali v poštenost komunističnih šefov? In ti šefi so ali pobegnili v inozemstvo ali pa mirno uživajo denar gladnih ruskih delavcev in kmetov, za kar ni treba nič drugega, kakor da si izmislijo vrsto laži in je pošljejo, da se objavijo v Moskvi."

Bahava poročila ne pošiljajo le komunisti iz Jugoslavije, ne

iz vseh dežel. Poročila ameriških komunistov so mnogo ljudi v Rusiji uverila, da v tej deželi prav malo manjka do revolucije. Stavko v Marionu, izgrede v New Yorku, pogreb ubitega komuniste, demonstracija brezposelnih v Clevelandu, vse to se poroča v Moskvo skozi povečalno steklo, in naravno, da je rusko delavstvo pripravljeno gmotno podpirati tako velikanska revolucionarna prizadevanja svojih edino pravih v Zedinjenih državah.

Vse komunistične stranke imajo nalogo črniti socialiste, in mnogokrat jih napadajo veliko bolj, kakor vse drugo. Kapitalizem se jim ne zdi tako opasen kakor socialistične stranke. Ta boj komunistov ne škoduje kapitalizmu, Rusiji

in ničemur ne koristi, ruši pa organizirano moč delavcev v korist kapitalistične-fašistične reakcije. To stanje seveda ne bo trajno, ne izgleda pa, da bo kmalu likvidirano.

Sodrugom v Clevelandu.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narodnem domu. Sodrug, prihajajte redno na seje in pridobivajte mu novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

John Metelko, O. D.

Preiščemo oči in določimo očala
6417 St. Clair Ave.,
CLEVELAND, O.

Največji spomenik IVANU CANKARJU
so knjige, pisane v njegovem duhu, po njegovih nazorih.

TAKE KNJIGE IZDAJA
CANKARJEVA DRUŽBA.

Stiri knjige, ki jih je izdala za leto 1930, so temeljni kamen živemu Cankarjevemu spomeniku.

Vse štiri knjige stanejo samo \$1.10

Zastopstvo v Ameriki ima "Proletarec". Pošljite naročilo čimprej.

KATERA knjiga je najpopularnejša med našimi priseljenci v tej deželi? Je jasno:

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR.

Ako letnika 1930 še nimate, ga naročite. Stane v platno vezan \$1. Ta knjiga je vredna mnogo več kot ji je cena. Ona je sama sebi reklama.

POMAGAJTE SI V PROSPERITETO

Oni prihrani največ, ki gradi sedaj!

NAJBOLJŠA Prilika za gradnjo doma

Stopite v stike z lokalnimi stavbeniki in trgovci z gradbenim materijalom ter se poslužite ugodne prilike in nizkih cen.

NORTH SHORE LINE
Chicago North Shore and Milwaukee Railroad

CHICAGO AURORA AND ELGIN RAILROAD
Chicago Aurora and Elgin Railroads—The Sunset Lines

SOUTH SHORE LINE
Chicago South Shore and South Bend Railroad

Priredbe klubov J. S. Z. in drugih soc. organizacij

APRIL.

YALE, KANS. — V soboto 12. aprila veselica kluba št. 21 JSZ.

LAWRENCE, PA. — konferenca JSZ. v nedeljo 20. aprila v dvorani druž. SNPJ. Pričetek ob 10. dopol. dne.

STRABANE, PA. Veselica kluba št. 118 JSZ. v soboto 26. aprila v dvorani društva SNPJ.

DETROIT, MICH. — Prvomajska slavnost kluba št. 114 JSZ v nedeljo popoldan 27. aprila v Hrvatskem domu na Kirby Ave. Vprizorjena bo igra "Hrbtenica".

MILWAUKEE, WIS. — Konferenca JSZ. v Tamšetovi dvorani na 3rd St. in National Ave. v nedeljo 27. aprila.

CHICAGO, ILL. — Koncert "Save" v nedeljo 27. aprila v dvorani ČSPS.

PINEY FORK, O. — Zborovanje vzhodnoohijske Konference JSZ. v nedeljo 27. aprila.

MAJ.

WAUKEGAN, ILL. — Prvomajska priredba kluba št. 45 v dvorani št. 2 v SND. 1. maja.

CHICAGO, ILL. — Dne 1. maja majska slavnost kluba št. 1 v dvorani SNPJ.

CLEVELAND O. Prvomajska slavnost socialistične stranke dne 1. maja zvečer v advdutoriju Slov. nar. doma. Glavni govornik bo Norman Thomas.

SPRINGFIELD, ILL. — Prvomajska proslava kluba št. 47 JSZ. v Slov. domu v četrtek 1. maja.

CONEMAUGH, PA. — Prvomajska proslava kluba št. 5 JSZ. v soboto večer 3. maja v Izob. domu na Franklinu.

NEWBURGH, O. — Ohijska konferenca JSZ. v Slov. delavski dvorani v nedeljo 4. maja. Konferenca popoldne ob 2., zvečer veselica.

BRIDGEPORT, O. — Klub št. 11 JSZ. vprizori v nedeljo 10. maja I. Molekovo dramo "Poročna noč".

OSMI REDNI ZBOR J. S. Z. dne 30—31. maja ter 1. junija v Detroitu.

JULIJ.

WAUKEGAN, ILL. — Piknik kluba št. 45 JSZ. v nedeljo 27. julija.

CLEVELAND, O. — Piknik "Zarje" v nedeljo 27. julija na Goriškovi farmi v Randallu.

AVGUST.

CLEVELAND, O. — Piknik kluba št. 27 JSZ. na Močilnikarjevi farmi v nedeljo 17. avgusta.

GIRARD, O. — Piknik kluba št. 222 JSZ. v nedeljo 24. avgusta.

OKTOBER.

WAUKEGAN, ILL. — Veselica in dramska predstava kluba št. 45 JSZ. v Slov. nar. domu v nedeljo 12. okt. pop. in zvečer.

(Tajnike klubov prosimo, da nam sporočijo datume svojih priredb, da jih uvrstimo v ta seznam.)

Osmi redni zbor J.S.Z.

Posledice neprevidnega gospodarstva

Osmi redni zbor J. S. Z. se vrši v petek 30. maja, soboto 31. maja in v nedeljo 1. junija 1930 v Detroitu, Michigan. Prične se ob 9. zjutraj.

Ljubljanski "Konzument", ki je glasilo Zveze gospodarskih zadrug v Jugoslaviji, poroča v izdaji z dne 23. feb. pod naslovom "Kako se ne sme delati" sledeče:

Pravico do sedeža na zboru imajo delegatje krajevnih klubov, in sicer klubi do 50 članov enega delegata in potem na vsakih nadaljnjih 50 članov enega delegata več. Nadalje člani sekcij, ki tvorijo eksekutivo JSZ. Tajnik JSZ. in njen nadzorni odbor. Urednik in upravnik glasila. Zastopnik Prosvetnega odseka. Nadzorni odbori sekcij. Delegatje konferenc JSZ. Poročevalci (referantje), katerim da eksekutiva nalogo izdelati poročila pred zborom, da jih podajo delegaciji v informacijo in razpravo. Vsem tem plača JSZ. vožnje stroške in poročevalcem ter članom odborov tudi dnevnice, običajno \$5 dnevno. Ti stroški se krijejo iz konvenčnega sklada JSZ., v katerega plačujejo člani 10c mesečno.

"Pri ljubljanskem sodišču se vrše prisilne dražbe hišic, ki jih je zidala v konkurzu se nahajajoča stavbna zadruga "Hera". Bridko je prisostvovati tem dražbam; bivši lastniki jočejo in preklinjajo.

Vsaka organizacija, ki pripada Izobraževalni akciji, ima pravico do delegata na zboru. Njihove pravice so označene v pravilih in definirane v 11. točki poslovnega reda v tej koloni. Vožnje stroške in dnevnice jim plačajo organizacije, katere jih pošljejo. Volitve delegatov so sedaj v teku in se vrše do 1. maja.

Stavbno zadrugo "Hero" so ustanovili izvestni krogi, ker so jim bili "nevšečni uspehi" naše stavbne zadruge "Stan in Doma". Vzeli so celo na svoj račun bivšega pokrajinskega namestnika Ivana Hribarja kot častnega predsednika. Po "Jutru", "Narodu" in "Slovencu" so se dali hvaliti prav po ameriškansko.

Sledeči spored, dnevni in poslovni red je izdelala eksekutiva in ga predloži delegaciji, bodisi da ga sprejme kakor predloženo, ali da ga sprejme z dodatki in spremembami.

Zadruga ni nikdar obračunala niti s člani zadruge, to je s svojimi dolžniki, niti s staveniki, s svojimi upniki...

KONSTITUIRANJE ZBORA.

- Otvoritev VIII. rednega zbora (glavni tajnik JSZ.).
- Volitve verifikacijskega odbora za pregled pooblastil (tri člani in glavni tajnik).
- Predložitev poslovnika, dnevnega reda in sporeda.
- Volitve predsednika in podpredsednika.
- Volitve konvenčnega tajnika.
- Volitve dveh zapisničarjev.
- Volitve resolucijskega odbora (pet članov).

Zadruga je kljub temu, da je po površni bilanci, ki je bila sestavljena dne 27. oktobra 1927 in je izkazala izgubo v znesku Din 63,597.80 delala naprej...

POROČILA IN REFERATI.

- Poročilo tajnika o delu in stanju JSZ., volilni kampanji in o aktivnostih zveze od VII. rednega zbora. Poroča tajnik Chas. Pogorelec.
- Poročila sekcij, ki tvorijo eksekutivo JSZ. a) za slovo sekcije poroča tajnik Frank Zaitz. b) o delu članov srbske sekcije poroča George Maslach.
- Zvezno glasilo in literatura. Poročata za uredništvo Frank Zaitz, za upravništvo Chas. Pogorelec.
- Agitacija za naš tisk, predvsem za Proletarca, v naselbinah. Poroča Joseph Snoy.
- Akcija za dom J. S. Z. in Proletarca. Poroča tajnik stavbinskega odseka Fr. Zaitz.
- Izobraževalna akcija JSZ. in njeno delo. Poroča tajnik prosvetnega odseka Chas. Pogorelec.
- Delo čitalnic in knjižnic ter njihov pomen. Poroča Anna Mahnich.
- Kulturno delo pevskih in dramskih zborov.
- Vloga slovenskih domov v kulturnem in družabnem življenju.
- Socialistična agitacija med mladino. Poročajo Herman Rugel, Andrew Grum ml. in Johnnie Rak ml.
- Naše ženstvo in socialistično gibanje. Poroča Angeline Tich.
- Agitacija med hrvatsko srbskim delavstvom. Poroča Peter Kotovich.
- Čemu opušanje socialistične agitacije med Hrvatami v Ameriki, in česa potrebujemo, da se temu odpravimo?
- Jugoslovansko delavstvo v Minnesoti in naše gibanje. Poroča John Kobi.
- Kakšna naj bo forma socialistične stranke, da postane delavska stranka, kateri bo delavstvo tudi pripadalo. Referira Anton Garden.
- Poročila o delu Konferenc JSZ. Poročajo delegatje istih.
- Unije premožarjev in naše stališče.
- Odbor za resolucije predloži med drugim sledeče resolucije: Jugoslovanske podporne organizacije in naše gibanje. — Zadrugištvo. — J. S. Z. in unijski pokret. Nadalje bo poročal o vseh resolucijah ki mu jih predlože delegatje, klubi, konference in društva ter posamezni poročevalci.
- Pravila in načelna izjava J. S. Z. Poroča odbor za pravila: Chas. Pogorelec, Frank Alesh in Blaž Novak.
- Razno (nasveti, razprava in drugo o predlogih, ki niso zapadeli v prejšnjih točkah).
- Razpust zbora.

Račun razpečanih znamk J. S. Z.

za mesec februar 1930.

Država in mesto	Redne 1929-1930	Dualne 1929-1930	Isj. Str. 1929-1930	Mesečni prispevki	Konv. fond	Skupaj
ILLINOIS:						
Chicago No. 1	125	55	3	\$56.75	\$18.00	\$74.75
Springfield	4	2	—	1.90	.60	2.50
Waukegan	35	8	—	13.30	4.30	17.60
Viriden	4	—	—	\$ 1.20	.40	\$ 1.60
INDIANA:						
Clinton	1	2	2	—	1.00	.30 1.80
KANSAS:						
Arma	19	7	—	8.15	2.60	10.75
MICHIGAN:						
Detroit No. 114	30	10	—	12.50	4.00	16.50
OHIO:						
Collinwood	35	5	—	12.25	4.00	16.25
M. at L.	18	2	1	6.00	2.00	8.00
Barberton	10	11	10	10.35	3.10	13.45
Cleveland	40	10	—	15.50	5.00	20.50
Newburgh	1	8	—	2.70	.90	3.60
Glencoe	2	3	—	1.65	.33	1.98
PENNA:						
Hermine	8	2	—	3.10	1.00	4.10
Sygan	13	4	—	5.30	1.70	7.00
Moon Run	8	—	—	2.40	.80	3.20
Grays Landing	11	—	—	3.30	1.10	4.40
Forest City	4	4	1	3.60	.80	4.40
Conemaugh	20	—	—	6.00	2.00	8.00
West Newton	6	2	—	2.50	.80	3.30
Canonsburg	18	—	—	5.40	1.80	7.20
M. at L.	4	—	—	1.20	.40	1.60
WISCONSIN:						
Milwaukee	40	—	—	12.00	4.00	16.00
West Allis	—	10	—	3.50	1.00	4.50
WYOMING:						
Sublet	3	1	—	1.25	.40	1.65
						19 450 11 135 2 4 1 \$192.80 \$61.33 \$254.13
Tajništvo J. S. Z.						

POSLOVNI RED.

- Po zboru izvoljeni predsednik predseduje. Zamenjuje ga podpredsednik. Ako želi predsednik poseči v razpravo k predlogom, se mora obrniti do podpredsednika za besedo, ki jo dobi po vrsti prijavljenih govornikov.
- Predsednik ali podpredsednik se volita dnevno.
- Kdor ne govori k dnevnemu redu, ga mora predsednik poklicati k redu, v skrajnem slučaju pa mu vzeti besedo. Ako prizadeti ni zadovoljen z odlokom predsednika, se sme obrniti na zbor za odločitev.
- Za besedo se je prijaviti z dviganjem roke. Govorniki dobe besedo po vrsti kakor se prijavijo.
- Predlogi se stavijo ustmeno ali pisмено.
- Pred glasovanjem o predlogu imajo pravico do besede vsi govorniki, prijavljeni do sprejema predloga za zaključek debate.
- Pri enakosti glasov se odpre ponovna debata in se glasuje, dokler se ne pride do rezultata.
- Za sprejem predloga zadostuje navadna večina glasov.
- Glasovanje o predlogih je javno z dviganjem roke, razen v slučajih kjer zbor sklene drugače.
- Volitve odborov se vrše tajno.
- Poimensko glasovanje (Roll Call) se vrši, če ga zahteva najmanj ena četrtina članov zbora.
- Čas zborovanja določa zbor.
- Bratski delegatje društev, klubov, in organizacij, ki prispevajo v fond Izobraževalne akcije JSZ., imajo na zboru vse delegatske pravice v razpravah in sklepanju glede prosvetnega dela, organizacij, ustanov in zadev splošnega značaja. V političnih zadevah ki se tičejo političnega dela stranke, pa imajo posvetovalen glas.

DNEVNI RED ZA SEJE.

- Otvoritev seje.
- Volitev predsednika in podpredsednika.
- Čitanje zapisnika prejšnje seje.
- Čitanje dopisov in brzojavov.
- Nujne zadeve.
- Posebna poročila.
- Nadaljevanje sporeda.
- Zaključek seje.

Nasvete glede sprememb v pravilih JSZ., resolucije in drugo, tikajoče se zbora, pošljite tajništvu JSZ., kar pa je za objavo, uredništvu "Proletarca". Poverilnice delegatov pošljite tajništvu JSZ. takoj po izvolitvi, da se imena uvrsti v seznam.

POŠTNA HRANILNICA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

sprejema hranilne vloge s 6% obresti

ZA VLOGE JAMČI DRŽAVA

Denar se pošilja s pošto nakaznico "money order". Ravno tako se more po pošti poslati denar tudi svoji rodbini v stari kraj. Dolarji se zamenjajo po uradnem borznem tečaju brez kakršnegakoli odbitka.

Zahtevajte brezplačna navodila!

POŠTANSKA ŠTEDIONICA
BEOGRAD, JUGOSLAVIA, EUROPE.

TISKOVINE

SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA
ATLANTIC PRtg. & PUB. CO.
2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Tel. Landale 2012

A. H. Skubic, preda. — J. F. Korecky taj.

V naši tiskarni se tiska "Proletarec".

Nova zadruga.
Na občenem zboru krojačev dne 16. feb. t. l. v Ljubljani je bila ustanovljena stavbna in gospodarska zadruga "Krojaški dom". Namen ji je zidati "Krojaški dom", urediti tam delavsko kuhinjo, krojaško delavnico in prodajalno oblačilnih potrebščin.

Zadruga banka v Ljubljani.
Banka delavskih zadrug v Ljubljani je z letom 1929 končala osmo poslovno leto. Svoje delovanje je začela 1. decembra 1921. Bilo je premagati silne težkoče, ki so se venomer pojavljale in oteževale delo

mlademu zavodu. Ali vstrajnost in odločna volja delavskih zadrugarjev je premagala vse ovire. Zadruga banka v Ljubljani lepo uspeva in bilanca osmega leta obstanka kaže zopet prav lep napredek. Zaupanje v Zadrugo banko raste.

Hranilne vloge so narastle za Din 4,159,384 v osmem letu. Skupno znašajo danes Din 19,205,440.44. Ta vsota je za delavske razmere v Sloveniji znatna vsota, ko imamo v vsaki fari po dve in celo po tri hranilnice, v Ljubljani pa par ducatov.

Vegetarijanec.

— Natakara, prinesite mi veliko porcijo bifsteke, toda s sočivjem in krompirjem, ker sem vegetarijanec.

"Kakor voda."

— "Nu, kako pa vam je kaj všeč vino?"
— Odkrito rečeno, prav takšno je kakor voda.

Lastnost posnemanja.

— Kako naj ti ostrižem lasi?
— Tako kakor mojemu panu: naredite mi luknjo v sredi.

Oglasi v jubilejni prvomajski številki

PRIDOBITE vsako trgovino, denarni zavod, zdravnika, obrtnika itd., ki posluje v vaši naselbini, da nakloni oglas v jubilejno-prvomajsko številko "Proletarca".

DRUŠTVA, KLUBI IN POSAMEZNI PRIJATELJI "PROLETARCA", pošljite mu čestitke v obliki oglasa. Vsak palec prostora v eni (ozki) koloni stane \$1. Priobčeni bodo v slavnostni številki. Trgovski oglasi stanejo \$1.50 za vsak palec prostora v eni koloni.

Vzorec oglasa palec velikosti, ki stane en dolar

Društvo "Bratstvo" Št. ....
NNNN., Cleveland, O., izreka "Proletarcu" k njegovi petindvajsetletnici iskrene čestitke.

Besedilo v oglasu je lahko tudi drugačno—kakršnega sami pošljete. Vsi dohodki naročnine in oglasov, ki jih dobi jubilejna številka, bodo porabljeni za njeno povečanje ter tehnično opremo lista.

POŠLJITE OGLASE TA TEDEN.

Jubilejna številka petindvajsetletnice "PROLETARCA"

izide koncem aprila

NOBEN JUGOSLOVANSKI list v Ameriki ni nudil v eni izdaji toliko zgodovinskega pregleda, kakor ga bo imel jubilejni "Proletarec". Razen zgodovinskih podatkov o listu, JSZ., raznih naših organizacijah in naselbinah bo vseboval razne druge izvirne opise, pesmi in ilustracije.

Nobena "Proletarčeva" številka ni imela toliko sotrudnikov, kakor jih bo v jubilejni-prvomajski izdaji. Angleški del bo obsegal osem strani, in bo s tem največji angleški list, kar je bilo doslej izdanih med Slovenci.

POŠLJITE NAROČILO SEDAJ.

Cene so sledeče:

Posamezen izvod	.....	\$ .15
10 izvodov	.....	1.40
25 izvodov	.....	3.50
50 izvodov	.....	6.90
100 izvodov	.....	12.80
250 izvodov	.....	32.00
500 izvodov	.....	50.00
1000 izvodov	.....	95.00

ZA STARI KRAJ POSAMEZEN IZVOD 20c

Tak list zasluži, da se ga širi in da ga ljudstvo čita. Sodelujte, da izide jubilejna-prvomajska številka "Proletarca" v mnogo tisoč izvodih. V S A K D O naj stori kolikor največ more, pa bo to podvzetje triumfalno.

Another Bad Appointment

President Hoover has made another bad appointment to the Supreme Court. Judge Parker of North Carolina has already declared himself on the side of property rights uber alles by enjoining the United Mine Workers from trying to organize certain West Virginia miners who had been forced to sign a yellow dog contract. That ought to be enough to disqualify Judge Parker for the Supreme Court of the U. S. But even if he had not made this specific decision, there is nothing at all in his record to invite confidence that he will join Holmes and Brandeis in bringing the legal decisions of the court in line with life and in ending its amazing assertion of dictatorial power in behalf of property interests. In addition to this the National Association for Advancement of Colored People has called attention to a speech of his when a candidate for governor which disqualifies him to pass fairly on racial issues. No single political change in America is so vital as the ending of this anti social, judicial oligarchy which President Hoover is strengthening by his appointments. The Parker appointment is not the way.

Again Justice Collapses

Once more criminal justice in the United States has broken down. Once more it has proved impossible to put a hundred million dollars in jail. Even the Supreme Court of the United States in civil cases found both the Tea Pot Dome and the Elk Hill Basin oil transactions tainted by fraud and corruption. Yet first Sinclair and afterwards Doheny was acquitted — Doheny with the applause of the jury. To be sure, it was a Washington jury and the shocking delays in criminal justice have brought it to pass that Doheny is now a somewhat pathetic old man. This may excuse, it does not explain, the action of the jury. We do not seek vengeance as vengeance. We do seek a law that will deal with Doheny as it would have dealt with him had he been a poor man. Incidentally while it may be legally possible to hold that Fall was guilty of taking money as a bribe, though the men who paid the money were innocent of criminal intent and only meant to help him out, it is a crime against common sense to believe anything of the sort. We suspect now that Fall will escape on some sort of appeal even if he isn't as rich as Sinclair and Doheny.

A Silver Jubilee

Proletarec — the weekly Jugo-Slav Socialist paper — celebrates its 25th anniversary this year. That is, it began publication in January, 1906, and this is its 25th year of publication, although it has not yet rounded out the full 25 years.

It began as a monthly, changing to a weekly in 1908. It was persecuted during the war because it told the truth. Ever since Socialist party was organized, in 1910, Proletarec has been its official organ. On the first of May, the paper will get out a jubilee edition. Eight pages of the silver jubilee edition will be in the English language. Its publication office is at 3639 West 26th St., Chicago.

Proletarec merits the praise of all Socialist and other workers, for it has stood true to the interests of the workers throughout its existence. Comradely greetings to it from The Milwaukee Leader. Best wishes for a widely circulated jubilee edition and an ever-widening influence.—Milwaukee Leader.

Guarantee Employment

The tragedy of unemployment can be seen with the naked eye at any employment office — and some folks who are secure from want themselves, and who take the whole matter of unemployment lightly, ought to take pains to find out what a tragedy it is.

Society owes to every willing worker an opportunity to earn a living — or unemployment insurance in cases where it cannot furnish jobs — and society must and shall fulfill that obligation if labor's industrial and political organizations have anything to say about it.—Milwaukee Leader.

OF COURSE

Every city in Tennessee that has sold its municipal light plant, we are told, has come to grief, regrets its folly and is now anxiously seeking some way to get it back—Public Ownership.

A pedestrian should always have himself under control.

HOLDING THE CENTER OF THE STAGE.

Our Doings Here and There

On April 27th the conference of JSF. will be held in Milwaukee, Wis., at Tamshe Hall, National Ave. and 3rd St. Time 9 A. M. All branches and lodges affiliated with its educational division are requested to send delegates.

Zora Ropas, a noted singer of Jugoslaviya, will render a concert Sunday April 13th, 3 P. M., at the SNPJ. Hall. Tickets 50c in advance, 75c at the door.

An important conference under the auspices of JSF. will be held in Lawrence, Pa., Sunday, April 20th, at the SNPJ. Hall. Time 10 A. M. Branches and lodges, affiliated with the educational division of JSF., should be represented at this important gathering.

The eighth regular convention of JSF. will begin May 30th in Detroit, Mich. Branches and lodges should send delegates.

Annajanska, The Bolshevik Emphasis, by Bernard Shaw, a one act play, will be given in English at the May Day celebration of branch No. 1 JSF. at the SNPJ. Hall May 1st. Speakers in Slovene, Srbo-Croatian and English will give short talks of the progress and prospects of our movement.

Svetozar Banovec, principal lyric tenor of the State opera in Ljubljana, Jugoslaviya, will render a concert in Herminie Pa., April 12th. No one should miss this opportunity of hearing his many beautiful operatic and folk songs.

Branches of JSF. and progressive fraternal lodges in eastern Ohio and West Virginia are asked to send delegates to the conference held in Piney Fork, O., Sunday April 27th. Important business is to be transacted. The order of the day will also be the election of a delegate to the 8th regular convention of the JSF.

A dance will be given by branch No. 21 JSF. of Arma, Kans., Saturday, April 12th at Yale. Everybody is invited.

H. G. Prusheck, a noted Slovene artist, will give an exhibition of his oil paintings at the Slovene National Home in Waukegan, Ill., April 11, 12, and 13th. Still Life, one of Mr. Prusheck's paintings, which recently won a prize in the Chicago Art Institute, will also be among his display. Admission is 25c.

Bundle orders for our Silver Jubilee issue are steadily coming in. This edition will be all we predicted it would be, and should receive your cooperation in giving it a large circulation.

John Rak.

Pick Best Road

Seismographs, primarily designed to register earthquakes, now are being used in road building. In California seismographs have been placed along several highways to record the vibrations set up by passing trucks and automobiles, measuring simultaneously the extent of horizontal and vertical movements, says Popular Mechanics Magazine.

The records are expected to prove helpful in showing the difference in service life of various kinds of roads.

SEVEN AGES OF WOMAN.

- The infant.
- The little girl.
- The girl.
- The young lady.
- The young lady.
- The young lady.
- The young lady.—Copper Magazine.

Publicly Trained Experts

An investigating committee in New York reports that the sum of \$1,302,782 was paid by the New York Edison Co., over a period of 12 years, to a former employe of the state tax department for expert assistance in securing a reduction of about \$20,000,000 in the assessed valuation of the Consolidated Gas Co. The two companies are associated in ownership, according to The New York World.

Similar occurrences are reported frequently. Public utilities hire experts away from the public. Men accept appointment to state utility commissions—to "regulate" public utilities. The public pays their salaries and trains them to become experts in utility matters. Then the utilities hire them.

It is a bad situation. Perhaps the individuals cannot be blamed, but they certainly cannot be praised. The conditions which make such things possible are rotten.

There is just one way to remedy this condition—by public ownership of the public utilities. Men trained at public expense will then stay with the public and exert their expert ability to the public advantage. This is just one of many reasons for public ownership. Private ownership is fast becoming intolerable.

It Won't Be Fish

Charlie had been playing truant from school, and had spent a long, beautiful day in fishing.

On his way back he met one of his mates, who accosted him with the usual question, "Catch anything?"

Charlie, in all the consciousness of guilt, quickly, responded, "Ain't been home yet."

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

How can you tell whether a man is capable of holding down the job of Justice of Supreme Court of the U. S.? And whether he will be honest in his decisions? You have no way of telling with the present followers of capitalistic rule. But when a man in public office turns against the coal diggers of his state, his promotion to the Supreme Court bench is not logical from the workers standpoint. When he draws the color line to prevent the darkies from voting, that too speaks against him. So all you workers needn't worry about getting any favors. The only kind you may receive might be in the form of injunction notes. But what difference does it make which of the present day respectables gets the post? They know only one language, the sacred dollar, so it might be any other high hatted politician in his stead. Organized labor can protest forever; it will never accomplish anything with its present day policies, until it has formed a powerful political party of the workers. And Mr. Parker will be confirmed Justice of the Supreme Court of the U. S. just the same.

Sava will hold its next concert on Sunday April 27, 1930 at the C. S. P. S. hall. The best arrangements ever attempted should make this the best concert. Trios and quartets have proven to be popular. There will be plenty of them. In addition you can expect to hear some beautiful new Slovene songs. And some real old time popular pieces, too. Tickets are on sale at 75 cents each. Tickets at the door will be \$1.00.

The National Executive Committee of the Socialist Party has held its latest session in California where they were enthusiastically greeted and received by the Californians. A banquet in honor of our visitors was especially well attended and opinions voiced that our party is steadily climbing and forging ahead. On this subject Comrade Busick and Senior gave statistical reports to show the gain within the past year. Comrade Senior reported that more literature and pamphlets were distributed and sold from the national office in the past month than were sold for the entire year of 1928. Interest in the party and the visit of Comrades Hillquit, Oenal, Mauser, Hoan and Senior will have left a wonderful effect on the sympathizers.

Our Illinois miners and their reorganized union will have a harder struggle to recuperate from the wounds inflicted by John Lewis and his crew than were originally conceived. Because John Lewis is still at it; flinging mud and attacking the new officials is instinctive with him. Besides Lewis must make his last stronghold and fight his dying battle. He has the means with which to make a lot of trouble. So our Illinois boys will have to be on the watch and alert at all times. The Indianapolis Mining Journal is full of confusing accusations against the insurgent leaders while Oscar Ameringer weeds the garden of mismanagement of the powerful Lewis.

This month's Labor Age is neatly composed and edited. If you care to see a magazine full of pep and vigor, splendidly set, good for your eyes to feast upon and great food for the brain get yourself a copy of this illustrious labor magazine. Some big minds contribute regularly. Subjects, controversies and labor movements of importance always have a special correspondent.

Muscle Shoals will be operated by the government, finally. For years the senate has been the scene of many existing battles of words between the capitalist and the government supporters. Muscle Shoals will be able to supply electricity (power and light) and fertilizer to the people of the south and should bring in a pretty penny of profit if properly managed. The big interests tried in every conceivable manner to wrest the plant from the government. Most of us figured that they would. So the final vote is a complete surprise.

A caravan of cars are going to make the trip from Chicago to Detroit for Memorial Day. Our folks up there will be busy through May 31 because of the J. S. F. Congress. Players of club No. 1 J. S. F. will also reproduce the drama "Mrak" There may be a lot of quiet because of lack of work but our folks will be active in getting the arrangements into shape.

Elections are being held in various sections of the country. Speakers of both the democratic and republican campaigns slander and accuse one another, of irregularities. If the voters were wise they would cast aside these quarreling job seekers, constitute their own labor party and put honest and efficient men into office who would look after the interests of the people. While we write of these elections we learn that Beaver Dam, Wisconsin, has just elected Rae Weaver, Socialist, their mayor. Slowly gradually, step by step, we'll get to our destination.

THE MINERS' UNION

By NORMAN THOMAS

It is a serious matter when a once great and powerful organization like the United Mine Workers is divided by schism. None of us desires dual unionism. But even temporary dual unionism is better than one union rapidly dying of inefficiency and corruption. And these words are not too harsh to characterize the administration of John L. Lewis, an administration which has led the workers, partly by its own incompetence and lack of morale, to disastrous defeat in practically every bituminous field of importance except Illinois.

The Illinois administration is far from perfect. Illinois needs some housecleaning. But at least the Illinois organization has held together and has shown signs of real life. Not the Illinois administration but the rank and file dominated the Springfield convention. That convention did not represent paper unions or the ghost of old unions. Its delegates were not subsidized by a slush fund. They meant business. Some of us may wish that they had denied Frank Farrington of Illinois a seat in the convention, but he was an accredited delegate of a bona fide local and he was relegated to the extreme rear. Alexander Howatt, Adolph Germer and John Walker as principal officers with progressives like Haggood and Deach on the organizing committee make a good combination for the hard job that lies ahead.

It is a hard job. It is by no means a hopeless job. The Springfield organization would seem to have a good legal claim to be the true U. M. W. A. It certainly showed a willingness for investigation and mediation by its invitation to President Green of the A. F. of L. to look into affairs and to examine the accounts of the Illinois organization and the Lewis administration. It is a pity that Pres. Green passed up the opportunity. It is not, however legal or political maneuvering in the courts or in the A. F. of L. that will count most. It is hard, intelligent work to build again a feeling of solidarity and a fighting spirit among the miners. Unless the Springfield organization can do this it will not be done for a long time and a great opportunity will have been lost.

It is not the business of the Socialist Party as a party to take action in this matter. Certainly we are not seeking as a party to dictate to unions or to run them, but I think individual Socialists necessarily interested in the Labor movement will have a hard time to explain why their sympathy does not go to the Springfield organization rather than to the administration of John Lewis, adviser on labor affairs to the Republican Party and highhanded autocrat in a union which he has wrecked.

SLAVES OF STEEL

The research and education department of the Federal Council of Churches has performed a notable service in revealing that in a large number of steel plants the 10-hour, 11-hour and 12-hour shifts still prevail. Eight years ago the sainted Gary declared that this inhuman regime was being wiped out and yet this report shows that of 248,247 workers 132,628 are working in excess of eight hours, a big majority. There are 110,698 working 10 hours, 5,320 working 11 hours, and 16,610 working 12 hours. Moreover, there are 130,301 working the six-day week and 66,712 working the seven-day week while the 24-hour day continues for many at alternate periods of from two to three weeks. That is, once or twice a month many workers slave for 24 hours.

Thus a majority of these workers labor on a schedule that goes back to the 30's of the last century and over 16,000 follow a schedule that was general in the year 1800! This survives in one of the most highly developed industries in the world while in nearly all other countries the workers have the eight-hour day in this industry.

This is all the more shocking considering the terrific drain on the vitality of the steel worker and the terrible heat in which he must work. In the summer men are stripped to the waist. The heat from furnace, rolling and hammer processes saps the vitality through the pores. At the age of 50 most men are wrecks. To endure the terrific heat men must start as boys and gradually become accustomed to the living hell. Stomach cramps are common and the human wrecks generally end life afflicted with rheumatism or some other chronic ailment.

The official slave drivers in charge of the plants gave no information to the two college youths who gathered the material for this report. The fact that the officials would not talk is proof that they know that these conditions are shameful. United States Steel also declines to provide data regarding hours to the federal government. The industry that cannot bear the light of publicity is an abomination. Slave pens are no more desirable than stagnant pools that breed malaria. A government with a conscience would soon find a way to wipe out this revolting industrial sore.—The New Leader.

HEROES IN PEACE

Add one more to the long roll of workers who are heroes in peace. Charles A. Bell, an engineer on the Pennsylvania Railroad, died to save his passengers. When his engine jumped the track he himself could have jumped with the possibility of saving his life or he could stay in his cab, set the brakes and hope that the Pullman cars would not follow the baggage coaches off the rail. He set the brakes though it meant certain death for him. Such capacity for loyalty even at the cost of life is man's supreme glory and an unflinching promise of hope.

HOW LARGE IS AN ATOM?

At last atoms are weighed and measured like groceries and dry goods. Dr. Adams of the Mount Wilson observatory tells us that a man is half way in size between an atom and a star. It takes ten billion, billion, billions atoms to make a man and one hundred billion, billion, billion men to equal an average star in mass.

An atom is less than one hundred millionth of an inch in diameter. The relative size of an atom as compared with a golf ball is the same as that of a golf ball as compared with the earth. That is, if the atoms of a golf ball were magnified to the size of golf balls, the golf ball would become as large as the earth.—Good Health.

YES UNCLE, LET'S GO!

